

Medlemmer af Folketinget Helge Adam Møller (KF), Jens Heimburger (KF), Brian Mikkelsen (KF), Gitte Seeberg (KF), Birthe Rønn Hornbech (V), Inge Dahl-Sørensen (V), Eva Kjer Hansen (V), Karsten Nonbo (V) og Karen Rønde (V) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bekæmpelse af biltyverier.
(Beslutningsforslag nr. B 139).

Medlemmer af Folketinget Susanne Clemensen (CD), Sonja Albrink (CD), Yvonne Herløv Andersen (CD), Peter Duetoft (CD), Annie Lunde Hansen (CD), Mimi Jakobsen (CD), Ebbe Kalnæs (CD) og Arne Melchior (CD) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af greencard i Danmark for at forbedre danske virksomheders muligheder for at ansætte udenlandsk arbejdskraft.
(Beslutningsforslag nr. B 140).

Medlemmer af Folketinget Ole M. Nielsen (KRF), Børge Klit Johansen (KRF), Jann Sjursen (KRF) og Tove Videbæk (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til indenrigsministeren:

»Hvilke konkrete oplysninger kan ministeren give om det tværministerielle arbejde om regional konsekvensvurdering, der omtales på side 21 i den regionalpolitiske redegørelse?«
(Forespørgsel nr. F 50).

Medlemmer af Folketinget Ole Løvig Simonsen (S), Anders Fogh Rasmussen (V), Bendt Bendtsen (KF), Jes Lunde (SF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Peter Duetoft (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Kolstrup (EL), Jann Sjursen (KRF) og Kim Behnke (FRI) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan statsministeren oplyse om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation?«
(Forespørgsel nr. F 52).

Den første sag på dagsordenen var:
1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetiden

Spm. nr. S 2129

1) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Vil statsministeren kort omtale de ulemper, som er forbundet med at erstatte den danske krone med EU's euro?«

Skriftlig begrundelse

Statsministeren har det seneste år ensidigt fokuseret på fordelene ved at gå over til euroen, mens han har fortiet ulemperne. Folketingets vedtagelse af 8. december 1998 pålægger imidlertid regeringen at belyse både fordele og ulemper for Danmark ved at afskaffe den danske krone til fordel for EU's euro.

Da statsministeren onsdag den 22. marts 2000 i Folketingets spørgetid i et tillægsspørgsmål blev bedt om kort at anføre ulemperne ved euroen, nægtede han dette med henvisning til, at det faldt uden for det stillede (hoved)spørgsmål. Derfor stilles spørgsmålet her skriftligt, så statsministeren og hans embedsmænd og rådgivere har god tid til at forberede et fyldestgørende svar, der giver overblik over ulemperne ved euroen.

Frank Dahlgaard (UP):

Statsministeren og hans regering har talt meget om fordelene ved at afskaffe den danske krone til fordel for EU's euro, men ikke om betænkelighederne, omkostningerne eller ulemperne, og det er baggrunden for spørgsmålet, om statsministeren ganske kort kan gøre rede for ulemperne.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg vil godt starte med at nævne, at regeringen, økonomiministeren og jeg selv, ved flere lejligheder har nævnt, at vi om kort tid offentliggør en rapport om konsekvenserne ved dansk deltagelse i euroen. Den rapport skal følge op på Folketingets vedtagelse fra, jeg tror, det er den 8. december 1998, og i den rapport vil der selv sagt også, som vi har drøftet det nogle gange

her i salen, være en omtale af fordele og ulemper.

Diskussionen om ulemper kontra fordele er ikke helt enkel, for hr. Frank Dahlgaard og jeg er jo ikke enige om, hvad der er fordele og ulemper. Derfor er det, jeg kan gøre i dag, at jeg kan nævne tre punkter, som af nogle anses for at være ulemper, men af andre, f.eks. mig selv, anses for at være en fordel.

Det, som nogle og vist også hr. Frank Dahlgaard anser for at være en ulempe, er, at hvis Danmark indtræder i euroen, ja, så forsvinder vores muligheder for at kunne devaluere. Det ser hr. Frank Dahlgaard tilsyneladende som en ulempe. Det ser jeg som en fordel, for den diskussion er jo for længst afhandlet. Vi har for længst lagt os fast på, at devalueringernes tid er forbi; også i krisesituationer vælger vi at gå andre veje.

Vi har igennem de sidste 17 år haft en fastkurspolitik i Danmark, og igennem de sidste 7 år har vi vist, at netop denne fastkurspolitik kan forenes med en god fremgang for nye job og for, at mange, mange flere mennesker kan komme i arbejde.

Mit spørgsmål er derfor, om hr. Frank Dahlgaard virkelig mener det alvorligt, at vi skulle forlade fastkurspolitikken. Det mener jeg ikke vi skal. Det ville være dybt skadeligt for Danmark, og det ville skabe ny usikkerhed for Danmark.

Det andet spørgsmål, der ofte har været kaldt en ulempe, hvilket jeg ikke mener det er, men det indgår i kategorien for nogle, er ulempen ved den faste fælles pengepolitik, hvis Danmark konjunkturmæssigt ikke er i fase med andre lande inden for euro-området.

Spørgsmålet er imidlertid, om der er tale om en ulempe i forhold til i dag. Med deltagelse i den aftale, vi har i ERM II, ved enhver her i salen, at det tager et sted omkring 2 timer, inden vi tilpasser os renteændringer i det øvrige Europa. Det er der ikke noget nyt i. Jeg gentager det bare som udtryk for, at vores pengepolitiske handlfrihed i dag seriøst set jo ikke er så stor, som man somme tider hører at nogle gerne vil give det indtryk af.

Endelig er der samarbejdet om finanspolitikken, som nogle mener er en ulempe. Det mener jeg er en fordel. Det forhindrer simpelt hen, at vi modarbejder hinanden, og det gør, at vi samarbejder til gavn for beskæftigelse og stabilitet.

Frank Dahlgaard (UP):

Når statsministeren siger, at vi ved at afskaffe kronen ikke kan devaluere den, så er det jo rigtigt. Statsministeren ser det ikke som nogen omkostning. Men vil statsministeren så ikke bekræfte, at når en devaluering er skidt – hvad jeg jo i hvert fald ikke mener den vil være altid, måske heller ikke om 100 år – så må en revaluering, altså det modsatte, en opskrivning af kronen, være godt. Og ligesom vi ikke kan nedskrive kronen, hvis vi afskaffer den, kan vi heller ikke opskrive den, altså gøre noget, der er godt.

Det må da være en ulempe, som statsministeren ikke fik nævnt her, men som statsministeren nu kan tage frem. Rent faktisk ligger der jo på Folketingets bord et seriøst forslag til folketingsbeslutning om at opskrive den danske krone med 3 pct. for at modvirke noget af den nedgang i kronekursen, der er kommet af, at vi følger med euroen.

Er det ikke korrekt, at her er en ulempe?

Egil Møller (DF):

Spørgsmålet til statsministeren går på, hvorvidt statsministeren er i stand til kort at beskrive de ulemper, der er, hvis man overgår til den nye valuta, den fælles valuta.

Statsministeren henviste i sit svar til hr. Frank Dahlgaard til, at der er en rapport på vej, som skulle beskrive nogle af disse fordele og ulemper. Jeg ved ikke, om statsministeren kan løfte sløret for, hvad det vil koste det danske samfund, hvor mange ting jo er nævnt i kroner – jeg tænker på tinglysning af pantebreve og lignende – og hvor man så måske skal have ændret dette til euro.

Jeg vil samtidig henlede opmærksomheden på, at i England har man fået opgjort, at det ville koste ca. 60 mia. kr., hvis man skulle erstatte det engelske pund med euroen. Hvis vi regner med, at det bare er en tiendedel, det vil koste her i landet, ja, så er det jo 6 mia. kr. Kan statsministeren bekræfte, at det er nogenlunde den størrelsesorden?

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, det var et interessant svar, som kom fra statsministeren. Der var ingen som helst indrømmelse af, at der kunne være ulemper – helt unuanceret kun fordele.

Jeg vil godt spørge, om det virkelig er sådan, statsministeren opfatter det her. Er det aldrig sådan, at statsministeren i sit lønkammer, når

han måske ligger alene om natten, kan få en tanke om, at der måske kunne være en lille bitte ulempe ved det her? Eller er det kun halleluja og fordele, som den danske regering kan se?

Og så vil jeg godt spørge: Hvis det nu er sådan, hvordan kunne statsministeren så være med til at formulere det nationale kompromis i 1992, hvor vi faktisk skal stå uden for ØMU'en? Han må da have gjort frygtelig vold på sig selv. Han må da have haft nogle frygtelige samvittighedskvaler, i betragtning af at der slet ikke er nogen fordele ved at stå udenfor, i betragtning af at der kun er ulemper ved at stå udenfor. Det vil jeg godt have et svar på.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Først til hr. Frank Dahlgaard om revalueringen: Man kan heller ikke revaluere, hvis man går over til den fælles valuta, men det mener jeg også er en fordel. Hvem i alverden skulle argumentere for at revaluere den danske krone i dag? Det ville være helt forkert. Det ville skade vores konkurrenceevne, og det ville efter min opfattelse ikke være hverken på sin plads eller fornuftigt for beskæftigelsen i øvrigt. Det ville jeg mene ville være helt forkert.

Nej, jeg tror, det er sådan, som vi nu har 7 års bevis for, at det er den faste kronekurs, hvor vi har sagt, at vi devaluerer ikke og vi revaluerer heller ikke, vi holder en fast kronekurs, at det er den, der sammen med regeringens økonomiske politik og ikke mindst en flittig dansk befolkning har skabt grundlaget for så god en beskæftigelsesfremgang som den, vi har.

Vi har, som jeg sagde det før, afhandlet diskussionen om, hvorvidt kronekursændringer er en fordel eller det modsatte for Danmark. Det er ikke en fordel for Danmark. Det har det ikke været de sidste 17 år. Den diskussion er uddebatteret.

Til hr. Egil Møller, der spørger, hvad det kan koste:

Jeg kan nævne en refleksion – nu kommer selve den omfattende rapport om ret kort tid, men jeg kan nævne, at der over for omkostningerne ved at gå over til den fælles valuta skal modregnes de sparede udgifter, mange, mange virksomheder har, når det gælder forsikringspræmier for at dække sig ind mod valutakursrisici, altså at andres landes valutaer ændrer værdi i forhold til den danske krone.

Og hvis jeg husker ret – men tag det nu, som det er lige nu i min erindring – så er de vundne besparelser ved, at virksomhederne ikke behø-

ver at forsikre sig så meget, som de er nødt til i dag, mod valutakurssvingninger og dermed forringelse af konkurrenceevnen, så er disse besparelser, disse vundne gevinster, større end de omkostninger, som vi har ved overgang til euroen. Men lad os kigge på det, når rapporten kommer.

Endelig til hr. Holger K. Nielsen: Verden ser anderledes ud i dag end i 1992. I dag er euroen en realitet med 11 lande, der er gået sammen, og som tegner over halvdelen af Danmarks samlede eksport. I dag har vi en brølende international økonomi, der har vist masser af eksempler på, at valutaspækulation kan falde over også et lille land med meget, meget kort varsel. Se til Sverige f.eks.! Det er forskellen.

Frank Dahlgaard (UP):

Det er jo lidt tankevækkende, at når statsministeren bliver bedt om ganske kort at komme med, hvad der er ulemper og betænkeligheder ved at afskaffe den danske krone, så får vi en snak om fordelene.

Men når statsministeren siger, at kronekursændringer ikke er en fordel for Danmark, så vil jeg gerne have statsministeren til at kommentere denne her kurve, som statsministeren udmærket kender og kan se på afstand: Det er Nationalbankens kronekursindeks gennem de sidste 15 måneder. Det er faldet med mellem 6 og 7 pct., altså en glidende, ufrivillig nedskrivning af den danske krone, en devaluering af den danske krone med 6-7 pct., fordi vi er fulgt med euroens fald.

Det er jo ikke nogen fastkurspolitik, og derfor var det jo netop i den nuværende situation en mulighed – og vi har den stadig væk, fordi vi har vores egen krone – at opjustere den danske krone, sådan at vi får kronekursen op, bare der til, hvor den var i efteråret. Den mulighed har vi for at ændre på kronekursen i forhold til Den Europæiske Centralbank. Den mulighed vil vi ikke have, hvis først vi er gledet ind; så får vi den inflation og de fælles problemer, som de andre eurolande kæmper med.

Vil statsministeren ikke erkende, at sådan forholder det sig?

Keld Albrechtsen (EL):

Nu har jeg meget forståelse for, at det kan være vanskeligt for statsministeren inden for taletidsreglerne her at redegøre for ulemperne ved euroen, for det er jo et langt, langt katalog. Men jeg vil godt stille statsministeren et spørgsmål,

for han nævnede jo ikke to af de virkelige store ulemper: tabet af demokrati ved overladelse af magten til Centralbanken og den totale harmonisering af social- og arbejdsmarkedspolitikken, som nødvendigvis vil følge i kølvandet på euroen.

Det vil jeg ikke bede statsministeren om at gøre rede for her, for det er jo en omfattende diskussion, men jeg vil bare spørge statsministeren: Vil der blive grundigt redegjort for disse to virkelig alvorlige ulemper ved euroen i den rapport, som regeringen om kort tid fremlægger?

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg kan forstå på statsministeren, at verden har forandret sig. Javist har den så. Den forandrer sig hvert sekund, sådan er det jo; det er jo en banalitet, og uinteressant i den her sammenhæng. Men den har jo ikke forandret sig mere, end at den ser ud, som vi forventede det i 1993. Det, der er sket med ØMU'en, er præcis det, vi tog forbehold for i 1993.

Øg stadig væk kan jeg ikke forstå, at i 1993 gik statsministeren ud og sagde til befolkningen: Det er en god aftale, vi har fået. Det er godt, at vi skal stå uden for ØMU'en.

Nu siger statsministeren: Der er overhovedet kun ulemper ved at stå udenfor. Det kan jeg ikke få til at hænge sammen.

Øg det må jo så betyde, at statsministeren må have talt mod bedre vidende i 1993 og har kørt et bedrageri i forhold til befolkningen, hvor han i virkeligheden mente noget andet, end han sagde i 1993. Andet kan jeg ikke forstå af det her.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg ville nu, hvis jeg var hr. Holger K. Nielsen, beherske mig lidt. Det der med bedrageri og sådan noget, kan vi ikke blive fri for dét? Jeg kan godt se, at det er smart at prøve at mistænkeliggøre enkeltpersoner, men det kommer der sjældent noget godt ud af. Jeg synes, vi skal samle os om at debattere, hvad indholdet af den fælles valuta er, og det vil jeg meget gerne gøre.

Situationen i 1993 var, at den danske befolkning havde sagt nej den 2. juni 1992. Så forhandlede hr. Holger K. Nielsen og jeg og adskillige andre partier sig til et nationalt kompromis, fordi vi naturligvis tog befolkningens afgørelse til efterretning, respekterede den og indrettede vores samarbejde i forhold til EU derefter, og det stemte vi om i 1993. Siden har

samarbejdet udviklet sig. Vi har fået en ny Amsterdamtraktat, der erstatter den gamle Maastrichttraktat, og den er jo af et helt andet indhold, end den gamle Maastrichttraktat er.

Verden har forandret sig, og jeg tror, man glemmer at huske på, at nu kan vi samarbejde om beskæftigelsen – målrettet, veltilrettelagt – og det kunne vi ikke før. Nu har vi bedre miljøbestemmelser. Det havde vi ikke før. Nu har vi et bedre samarbejde generelt. Det havde vi ikke før. Det er et andet samarbejde, vi står med i dag, og der er næsten gået 10 år, siden vi sidst vurderede situationen så grundlæggende, som vi gør lige nu. Og det kan ikke nytte noget, at man lukker øjnene for, at verden i dag er anderledes, end den var for 10 år siden.

Det andet, jeg vil sige – og det er til hr. Keld Albrechtsen – er: Jeg er dybt uenig i hr. Keld Albrechtsens evige påstande om, at det at sige ja til den fælles valuta indebærer social harmonisering. Den melodi har vi hørt siden 1992, og ikke desto mindre er det danske velfærdssamfund et af de bedst fungerende samfund i hele Europa.

Nu oplever vi, at Lissabontopmødet reelt siger: Nu sætter vi os nogle gode mål om større beskæftigelse i hele Europa, ikke mindst for kvinder i andre lande, og vi sætter os nogle gode mål om at være enige om at undgå social udstødning af mennesker, og vi sætter os nogle gode mål om, at også virksomhederne har et ansvar for at beskæftige de svage i vores land.

Måden, vi når de mål på – og det står udtrykkeligt i Lissabondokumentet fra for nogle uger siden – er op til hvert enkelt land. Det er det, vi kalder en ny fælles målsætning, men midlerne er det op til hver enkelt af os at iværksætte.

Jeg synes, vi skal sige det, så det kommer frem, så det ikke er det der med at spille på angsten og på skræmmebilleder, der præger debatten, men realiteterne og visionen.

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg savner stadig væk svar på spørgsmålet, som lyder: Når statsministeren siger, at devaluering er skidt, jamen så må revaluering – altså det modsatte – jo være godt. Og ligesom vi ved at afskaffe kronen også afskaffer muligheden for at devaluere, og det er skidt, så afskaffer vi også muligheden for at revaluere, og det er jo godt. Det må statsministeren da erkende.

Så savner vi også en besvarelse af dette spørgsmål: Hvad koster hele operationen at

omstille betalingssystemer og automater og det hele? Det er jo formentlig i milliardstørrelsen. Jeg har stillet det spørgsmål gennem Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg for 4 måneder siden, og der er ikke kommet svar fra Økonomiministeriet endnu.

Nu vil jeg også spørge statsministeren: Hvor når kommer den rapport om fordele og ulemper fra Økonomiministeriet? Og kan man forvente, at der her er tal på, hvor stor denne her operation bliver? Og hvis vi skal ud igen, hvis vi skulle fortryde, skal vi så også betale én gang til for at omstille det hele til kronen?

Der er da vist mange betænkeligheder og ulemper i det her. Hvorfor nævner statsministeren ikke dem?

Pia Kjærsgaard (DF):

Statsministeren nævnte ganske rigtigt, at det i 1992 blev et nej til euroen, og det blev også et nej i 1993, og nu stiller man så den danske befolkning over for spørgsmålet på ny.

Så har statsministeren været ude med nogle udtalelser om, at man kan udtræde af ØMU'en igen. Og jeg vil da godt spørge statsministeren, som ganske rigtigt omtaler, at verden forandrer sig lynhurtigt: Hvis nu verden forandrer sig i løbet af de næste 8 år, og hvis der kommer en lang række nye vælgere til, som under ingen omstændigheder er interesserede i det her eurosamarbejde, kan man så forestille sig, at vi får en folkeafstemning om at udtræde af det her projekt? Hvis det skulle gå hen og blive et ja, som statsministeren jo håber på – Dansk Folkeparti anbefaler et nej – kunne man så forestille sig dét, for jeg giver da statsministeren ret i, at verden forandrer sig hele tiden?

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må jo forstå statsministerens svar sådan, at de ulemper, der f.eks. er knyttet til, at der kommer en social harmonisering, hvilket jo blev fastslået også på det topmøde, statsministeren deltog i, hvor man talte om den europæiske sociale model og aftalte, at nu skulle man til at se på dagpengesystemerne i de enkelte lande – jo, det gjorde man; det står i papirerne – ikke kommer til at indgå i den rapport, som statsministeren og den øvrige regering vil udsende. Og det tager jeg bare som en bekræftelse på, at den rapport bliver et propagandaindlæg fra jasiden, et skattefinansieret propagandaindlæg fra jasiden.

Men jeg vil godt spørge statsministeren: Er det rigtigt forstået, at der i rapporten altså ikke kommer en redegørelse om f.eks. tabet af demokrati i forbindelse med overgangen til euroen?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Vent nu, til rapporten kommer – må jeg ikke sige det – og lad os så tage en god debat om den. Det vil være, synes jeg, virkelig godt.

Regeringen lægger sin rapport frem om ganske få dage, kan jeg sige til hr. Frank Dahlgaard. Så skal der lige være lidt læsetid, en lille læsepause, og når der så har været det, tager vi en debat her i salen om rapporten.

Og så beder jeg hr. Keld Albrechtsen om lige at lægge de automatiske rygmarvsreaktioner til side og læse den med åbent sind – med åbent sind – for deri vil hr. Keld Albrechtsen se, at der er en ganske god argumentation for et dansk ja til den fælles valuta, og der er også en omhyggelig og god gennemgang af tingene, også på f.eks. det arbejdsmarkedsmæssige område, som hr. Keld Albrechtsen spørger om.

Må jeg sige til hr. Frank Dahlgaard, som spørger om, hvornår rapporten kommer: Ja, som jeg sagde indledningsvis i min første kommentar, så er det i løbet af ganske kort tid, i løbet af ganske få dage eller uger. Det er det mål, vi taler om. Jeg vil mene, at om ganske få dage er det rigtige svar til hr. Frank Dahlgaard.

Der blev spurgt: Hvad koster overgangen til en fælles valuta? Også med hensyn til overgangen til den fælles valuta vil der være en beskrivelse af omkostningerne i rapporten, som vi så også får lejlighed til at diskutere, hvad jeg meget gerne vil invitere til.

Fru Pia Kjærsgaard spurgte: Hvad nu hvis verden forandrer sig? Og fru Pia Kjærsgaard har fuldstændig ret i, at det gør den jo.

Der var én ting, der overraskede mig i fru Pia Kjærsgaards spørgsmål, og det var, at vi skulle have stemt nej i 1993. Det husker jeg nu ikke. Jeg husker, at vi stemte nej i 1992. Så det må bero på en misforståelse, eller også er jeg galt underrettet, ellers har jeg simpelt hen misforstået, hvad fru Pia Kjærsgaard sagde.

Spørgsmålet om at kunne beslutte at trække sig ud af den fælles valuta er jo en lidt underlig diskussion. Når man gifter sig, starter man jo ikke med at ville skilles igen. Men vi ved godt, når vi gifter os, at vi kan blive skilt, selv om vi også godt ved, at det koster.

Og til spørgsmålet om den fælles valuta gælder egentlig noget tilsvarende: Det europæiske samarbejde, vi har, er mellem suveræne stater, og en suveræn stat som Danmark med sit folk kan beslutte at melde sig ud igen ved en dansk folkeafstemning. Det kræver så en række opfølgende forhandlinger i en helt ny situation, men det er en anden sag.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg synes bare, at jeg lige ville fortælle statsministeren, som åbenbart er så euforisk omkring hele denne her afstemning, at statsministeren har glemt, at det faktisk var et nej til euroen den 18. maj 1993, og det betyder jo, som jeg sagde, at det nu er tredje gang, den danske befolkning skal tage stilling til det her spørgsmål. Det er jo dog en kendsgerning. Og jeg er jo nødt til at afslutte med et spørgsmål, og dér vil jeg så bare bede statsministeren om at erkende det. Vil han ikke gøre dét?

Frank Dahlgaard (UP):

Nu har statsministeren haft lejlighed til kort at liste ulemperne og betænkelighederne ved euroen op, og det er ikke blevet til meget: Ikke et ord om disse bufferfonde, som man af hensyn til beskæftigelsen påtænker og taler om at oprette i Finland, som er et euroland, og i Sverige, som måske bliver et euroland. Ikke et ord om, at vi får helt andre priser og lønninger, hvis vi får euroen, og at man ikke kan overskue, om erhvervslivet benytter chancen til at tage en ekstra profit. Det er formentlig derfor, hele erhvervslivet går ind for det her: Man kan skore kassen, for vi kan slet ikke overskue, hvor priserne er henne. Ikke et ord om det! Hvorfor ikke, må jeg spørge statsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2130

2) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Kan statsministeren bekræfte, at der i eurosystemet både er sat loft over, hvor meget priserne må stige, og hvor meget statens underskud må stige, mens der ikke er sat grænser for, hvor meget arbejdsløsheden må stige?«

Skriftlig begrundelse

Den tidligere socialdemokratiske økonomiminister, Ivar Nørgaard, siger i et stort interview i dagbladet Information mandag den 27. marts 2000, at han agter at stemme nej til euroen, fordi der ikke i ØMU'en er de samme forpligtelser til at holde arbejdsløsheden nede, som der er til at holde staternes underskud og gældsætning nede. Der er også i euroaftalerne sat et loft over den acceptable inflation (prisstigningstakt) i euro-området på 2 pct. Derimod er der ikke i ØMU'en fastsat nogen grænse for den acceptable arbejdsløshedsprocent. Ivar Nørgaard mener, at en ledighedsprocent omkring 4 pct. vil være en rimelig og realistisk grænse at fastsætte.

Den tidligere, mangeårige socialdemokratiske økonomiminister, der som cand.polit. har en nationaløkonomisk uddannelse, betegner Lissabontopmødets erklæringer om beskæftigelsen som luftige og uforpligtende, mens eurosystemets regler for statsunderskud og gæld er konkrete og forpligtende.

Frank Dahlgaard (UP):

Det er jo velkendt, at i eurosystemet er det sådan, at der er klare regler for, hvor meget deltagerlandenes offentlige underskud må være. De må ikke overstige 3 pct. af BNP, og der er retningslinjer for, at de i virkeligheden skulle være mindre. Der er altså lagt bånd på dér.

Priserne i euro-området må ikke overstige 2 pct., og pengemængden må ikke stige mere end til en vis grænse, nemlig 4½ pct., så skal der forpligtende gribes ind. Men når det drejer sig om arbejdsløsheden, så er der ikke sat nogen grænser, så er der ikke noget loft, hvor der forpligtende og konkret skal gribes ind.

Er det ikke noget, der bekymrer statsministeren? Det bekymrer dog hans tidligere kollega, den forhenværende økonomiminister, Ivar Nørgaard, som anbefaler, at man stemmer nej til euroen.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg skylder lige kort at samle op i forhold til fru Pia Kjærsgaard. Nu forstå jeg bedre, hvad synspunktet var, og dér må jeg igen korrigere.

Se, da vi stemte i 1992, så stemte vi om Maastrichttraktaten inkl. den undtagelse, som Danmark havde i 1992, nemlig at vi stod uden for den tredje fase, som er overgangen til den fælles mønt. Vi stemte derfor om Maastricht-

traktaten, men vi stod uden for den tredje fase. Hvis vi f.eks. forestillede os, at det var blevet et ja i 1992, så skulle Danmark rent faktisk have haft en ny afstemning om den fælles valuta. Det er derfor ikke rigtigt, at vi har sagt nej to gange. Det andet, vi stemte om i 1993, var et forslag, der indeholdt de fire forbehold. Og det fjerde forbehold, om den fælles valuta, er i virkeligheden en videreførelse af – kan jeg sige til hr. Holger K. Nielsen også – at vi står uden for den tredje fase, som da vi stemte i 1992.

Så til hr. Frank Dahlgaards spørgsmål om arbejdsløsheden:

Må jeg sige om det, at også her er der sket enorme fremskridt siden Maastrichttraktaten i 1992. Det fremskridt, der først og fremmest er sket, er jo, at Amsterdamtraktaten har givet os kolossale nye og bedre muligheder for at samarbejde til gavn for beskæftigelsen og i kampen mod arbejdsløsheden.

Det andet, jeg skal sige til hr. Frank Dahlgaard, er, at efter Lissabontopmødet har vi jo igen i virkeligheden defineret vores fælles mål til at være fuld beskæftigelse. Hvis man læser teksterne fra Lissabon, har vi jo klart sagt, at det bør være vores fælles mål.

Og det synes jeg er en utrolig fordel, for vi er jo kommet i en situation nu, hvor et lille land som Danmark har brug for, at de andre lande, der er rundt om os – Tyskland, Frankrig, Italien osv. – også fører en beskæftigelsespolitik, der er god og rigtig. Jo bedre det går for dem i deres kamp mod arbejdsløsheden, jo længere ned kan vi yderligere komme i vores kamp mod arbejdsløsheden. Det er jo den sammenhæng, der er i dag, og som er utrolig vigtig at holde fast i.

Så er jeg nødt til at sige, at jeg deler ikke det synspunkt, som tidligere økonomiminister Ivar Nørgaard har. Jeg må sige, at vi har lagt diskussionen om at bruge devaluering og inflation bag os. De sidste 7 år har vist, at en stats stabile økonomiske udvikling og en god beskæftigelsesfremgang går hånd i hånd; de er ikke modsætninger, de er i virkeligheden hinandens forudsætninger.

Frank Dahlgaard (UP):

Tak for svaret, som jeg ikke synes var tilfredsstillende, for statsministeren må jo medgive mig, at der er konkrete tal i eurosystemets regler, konkrete tal, når det drejer sig om, hvor meget statsunderskuddet må vokse, hvor meget priserne må vokse, hvor meget pengemængden må vokse, men der er ingen konkrete tal for,

hvor meget arbejdsløsheden må vokse. Den må gerne vokse meget.

Og statsministeren må medgive mig, at mens vi i Danmark har en ledighed nede omkring 4 pct., så er den altså oppe omkring 10 pct. i euro-området og endnu mere i de store euro-lande. Det tyder dog ikke på, at det er så dårligt at være udenfor og have sin egen lille valuta.

Statsministeren må jo forholde sig til, om det ikke er urimeligt, at der er sat konkrete og forpligtende tal på med hensyn til alle disse pengeting og finansning, men når det drejer sig om beskæftigelsen af levende mennesker med alle de sociale forhold, der er knyttet til det af enten ulykker eller bedre forhold, som vi har i Danmark i dag, er der ingen grænser. Det er bare uforpligtende snak, og det er det jo også efter det seneste møde i Lissabon her for 2 uger siden.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må sige, at beskrivelsen af 1993 er grotesk. Den er fuldstændig grotesk. Og hvis det, som statsministeren siger, skal tages for troende, så betyder det jo, at den danske ØMU-undtagelse ikke havde nogen betydning overhovedet, at det, som vi stemte om i 1993, var ligeegyldigt, og så var det i virkeligheden et svindelnummer, som statsministeren lagde navn til.

Det var det ikke fra vores side. Vi lagde hele tiden vægt på, at der var tale om en reel undtagelse fra ØMU'en derved, at vi på det tidlige tidspunkt sagde, at vi ville stå uden for ØMU'en, og at det skulle være en langsigtet og ny dansk EU-politik.

Så om beskæftigelsen: Jeg forstår simpelt hen ikke, at den socialdemokratiske statsminister er så ligeglad med de politiske prioriteringer, der ligger i hele ØMU-samarbejdet. Som hr. Ivar Nørgaard har sagt, som adskillige andre socialdemokrater har sagt, er det jo netop filosofien, at inflationsbekæmpelse bliver vigtigere end bekæmpelse af arbejdsløsheden, og det kan for mig at se ikke være i socialdemokratisk interesse at gå ind for den politisk-økonomiske tankegang.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Holger K. Nielsen: Vi lever altså ikke længere i 1980'erne og slet ikke i 1970'erne.

Må jeg minde om, at en socialdemokratisk statsminister ved alt om, at når der er høj inflation i et land, rammer det først og fremmest de svagest stillede. Det er jo dem, der kommer til

at betale prisen, for hr. Holger K. Nielsen ved forhåbentlig, at høj inflation betyder, at det er dem, der har en stor formue og især megen fast ejendom, der høster gevinsten. Det er ikke arbejdsmanden, og det er ikke ham eller hende ved samlebåndet, men det er dem, der kommer til at betale for den høje inflation.

Jeg synes efterhånden, at vi efter 10 års økonomisk-politiske erfaringer og efter 7 års økonomisk politik, som jeg har haft hovedansvaret for sammen med mine kolleger i den danske regering, nu er nødt til at sige til hinanden: Hverken høj inflation eller devaluering er vejen til, at dette samfund kan fortsætte ad den stabile linje. Det er regeringens stabile kurs, der har bragt Danmark i toppen i Europa, når det gælder beskæftigelse, kamp mod arbejdsløshed og styr på de sunde offentlige finanser. Det er det, der er erfaringen, og det synes jeg vi skal huske.

Med hensyn til den fælles valuta er det igen vigtigt, at vi får talt ud om den. I 1992, da vi stemte om Maastrichttraktaten, tog vi ikke stilling til den, eller rettere: Vi sagde: Det er en forudsætning, at Danmark ikke deltager i den tredje fase af ØMU'en, altså den fælles valuta. Den undtagelse videreførte vi i en ny, men bekræftende form, da vi stemte i 1993, så vi fik de fire undtagelser, som vi stadig har.

Lad os nu holde fast: Det er en kendsgerning, at da vi stemte i 1992, stod vi – og det fremgik også klart – uden for den tredje fase af den fælles valuta, og da vi stemte i 1993, stod vi også udenfor. Det er der ikke nogen grund til at diskutere, det er jo kendsgerningerne.

Til hr. Frank Dahlgaard må jeg sige, at der er konkrete målsætninger nu. Det er jo sådan, at hvert år skal hvert enkelt medlemsland inden for Det Europæiske Fællesskab sætte sig nogle konkrete mål, som de naturligvis skal stå til regnskab for, når de mødes næste gang.

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen hvad er det for konkrete mål? Hvad er det for tal, der er tale om? Den tidligere socialdemokratiske økonomiminister, Ivar Nørgaard, som altså ikke vil være med til euroen af hensyn til beskæftigelsen, siger, at det var passende, hvis man fra EU-systemets side sagde: Vi kan ikke acceptere en arbejdsløshed over 4 pct., så skal der gribes ind.

Nu taler statsministeren om, at de enkelte lande skal sætte sig nogle mål. Det har jeg ikke hørt noget om, selv om jeg sidder i Europaudvalget. Jeg har ikke læst andet i disse mængder

af papir end en gang uforpligtende, luftig snak, hvorimod når det gælder det andet med priserne, statsunderskuddene og pengemængden er der pligt til at gribe ind, når der overskrider nogle grænser.

Der er jo ikke balance i det her. Det er jo derfor, enhver anstændig socialdemokrat bliver betænkelig, og statsministeren ved jo godt, at han også i sin egen folketingsgruppe har nogle, der synes, at det her er der ikke balance i, når det gælder hensynet til beskæftigelsen. Helt ærligt: Er det ikke sådan, det forholder sig?

Holger K. Nielsen (SF):

Beskrivelsen er forkert, må jeg sige til statsministeren. Ved Maastrichtafstemningen i 1992 var der en protokol, som sagde, at spørgsmålet stod åbent for den danske befolkning frem til 1996, og i 1993 tog vi stilling ved at sige nej. Det gjorde vi ikke i 1992, da stod spørgsmålet åbent, men i 1993 sagde vi nej til den fælles mønt. Det er den store forskel, og derfor betød undtagelsen noget, i hvert fald for os. Men jeg kan forstå, at det gjorde den ikke for statsministeren, og det synes jeg er pinligt og bemærkelsesværdigt at høre her i dag.

Med hensyn til arbejdsløsheden er vi da fuldstændig enige om, at det er en fordel, at man har både en lav inflation og en lav arbejdsløshed. Vi er også enige om, at der er mulighed for, at man kan opfylde begge målsætninger, og det er den danske udvikling de sidste år jo også et meget godt eksempel på. Men problemet opstår jo, hvis der bliver en modsætning mellem inflationsbekæmpelse og bekæmpelse af arbejdsløsheden, og så er det bare, vi siger, at så ligger det i filosofien bag ØMU'en, at det er inflationsbekæmpelsen, der er det vigtigste, og det er altså et problem – ikke mindst for en socialdemokrat.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg må sige til hr. Holger K. Nielsen, at det er jeg ikke enig i. Jeg er igen nødt til at sige, at det var sådan, man tænkte for 20-30 år siden.

Der opstår ikke nogen modsætning mellem bekæmpelse af høj inflation og høj arbejdsløshed. Sådan gribes tingene ikke an i dag. Tingene gribes an på en helt anden måde. For det første: Et systematisk samarbejde mellem landene for at undgå høj inflation og sikre høj beskæftigelse. For det andet: Hvis arbejdsløsheden stiger i dette land, er det en gammeldags opskrift at tro, at så skal vi bare give hinanden

en hel masse til ekstra forbrug. I stedet gør vi det, at vi målrettet investerer, at vi målrettet uddanner, og at vi målrettet skaber samarbejde mellem erhvervslivet og den offentlige sektor for at få jobbene frem. Og det har vi jo vist at vi kan.

Vi har lagt fortiden bag os. Modsætningen mellem bekæmpelse af høj inflation og høj arbejdsløshed findes ikke længere, og hvis der skulle komme en stigning i arbejdsløsheden, er det ikke via pengeudpumpning, man får dæmpet arbejdsløsheden. Nej, så er det via en konkret, offensiv økonomisk politik, man får jobbene frem igen.

Med hensyn til 1992: Nej, spørgsmålet stod ikke åbent, vil jeg sige til både hr. Holger K. Nielsen og de øvrige medlemmer af SF. Spørgsmålet stod ikke åbent, det var meget klart. Det gik ud på, at vi stemte om Maastricht, men ikke om at indgå i den tredje fase. Den tredje fase kan der kun tages stilling til ved en ny dansk folkeafstemning, og det stod fuldstændig klart i 1992 – mere sagt for historieskrivningens skyld.

Så vil jeg afslutningsvis sige til hr. Frank Dahlgaard, som spørger, hvilke konkrete mål det er, vi sætter os: En gang om året skal hvert enkelt land – og det har stået på et par år nu – nøje redegøre for, hvilke mål man har sat sig for det næste år, når det gælder beskæftigelsen og arbejdsløsheden. Hvis man så ikke har nået de mål, når man kommer til møde næste gang, ja, så vanker der. Så skal man kunne redegøre for det, og så forventer jeg, at oppositionen både herhjemme og i ethvert andet land og for den sags skyld Europa-Parlamentet indkalder regeringen og lægger pres på regeringen: Hvorfor har I ikke gjort det?

Det er ikke godt, hvis man ikke kan nå de mål, man har sat sig, og derfor giver hele den arbejds metode, hvor hele samarbejdet er skruet sammen til at nå de mål, man har sat sig, i sig selv en fantastisk styrke, der er helt, helt anderledes, end den var i Maastrichtsituationen i 1992.

Frank Dahlgaard (UP):

Hvis det virkelig var sådan, som statsministeren siger nu, og hvis det virkelig var sådan, som statsministeren sagde lige før – altså at der ikke er nogen modsætning mellem inflationsbekæmpelse og nedbringelse af arbejdsløsheden – hvorfor er det så sådan i dag, at netop de lande

i Vesteuropa, som ikke er med i euroen, men har deres egen valuta – Danmark, Norge, Sverige, Island, Schweiz og Storbritannien – alle har en væsentlig lavere arbejdsløshed end den, man har i euro-området? Hvorfor er det sådan, hvis tingene skulle være i balance?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg må sige til hr. Frank Dahlgaard, at tingene bliver altså ikke rigtigere af, at de bliver gentaget.

Hr. Frank Dahlgaard og jeg har haft indtil flere debatter, og jeg ved, at det samme gælder for økonomiministeren. Vi har haft debatter om arbejdsløsheden inden for og uden for euro-området, og hver gang har vi nøje dokumenteret over for hr. Frank Dahlgaard, at det er jo ikke sådan, at de små lande inden for euro-området, der kan sammenlignes med os, har en meget højere arbejdsløshed, end vi har uden for euro-området. Det er endda sådan, at enkelte af landene inden for euro-området har en lavere arbejdsløshed, og det er jo heller ikke sådan, at Sverige har den laveste arbejdsløshed blandt alle de små lande.

Jeg synes altså, hr. Frank Dahlgaard skylder os at stå ved de tal, der gælder. Det kan altså ikke hjælpe noget, at man fifler ved at sige, at nu tager vi gennemsnittet for hele euro-området, og så sammenligner vi med de små lande udenfor. Det må være rigtigt, at mindre lande udenfor sammenlignes med mindre lande indenfor, og her er realiteten, at der har været en rigtigt god beskæftigelsesfremgang, også i landene inden for euro-området. Det er endda en overordentlig god beskæftigelsesfremgang, og dermed knækker arbejdsløshedskurven, og det synes jeg er det væsentligste.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2131

3) Til statsministeren af:

Frank Dahlgaard (UP):

»Kan statsministeren bekræfte, at Danmark altid på et senere tidspunkt vil kunne tilslutte sig euroen, hvis vi stemmer nej den 28. september, mens det omvendt er umuligt at forlade euroen igen, i bedste fald usikkert, når vi først har sagt ja?«

Skriftlig begrundelse

Den forhenværende økonomiske overvismand professor Anders Ølgaard skriver i dagbladet Børsen mandag den 27. marts 2000 om mulighederne for at fortryde, hvis vi først har sagt ja til euroen og har fået den indført. Ølgaards vurdering er, at er den danske krone først udsøkket med euroen, kan vi ikke forlade euroen igen uden samtidig helt at opgive vores EU-medlemskab.

Anders Ølgaard slutter sit indlæg: »Derfor synes jeg, at det ville have været mere regulært at sige, at naturligvis kan alt ske her i verden, herunder jo også, i hvert fald i teorien, et sammenbrud af hele euroen. Men en isoleret dansk udtræden af ØMU'en, efter at euroen måtte være blevet vor eneste valuta, vil nok være en af de mindst sandsynlige optioner, selv om vi engang måtte få lyst.«

Frank Dahlgaard (UP):

Baggrunden for dette spørgsmål er jo, at folk begynder at sige til sig selv – nu interesserer det jo efterhånden menneskene i Danmark – at det her med euroen drejer sig om at afskaffe kronen for tid og evighed, og så er der mange, der siger: Jamen hvis vi stemmer nej nu, kan vi jo altid senere, hvis euroen viser sig at være den store succes, få en ny folkeafstemning, så vi kan stemme ja. Vi kan altid komme ind, hvorimod hvis vi først har stemt ja og er kommet ind, kan vi ikke komme ud igen. Er det ikke sådan, det forholder sig?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

I internationalt samarbejde, og hvis man skal prøve at se på, hvad der tjener Danmarks interesser bedst, gælder det ofte om at være med blandt de bedste og komme med blandt de bedste for at få den stærkeste beskyttelse mod en barsk international verden så hurtigt som overhovedet muligt.

For hver ekstra dag, der går, bliver der på en måde skabt en usikkerhed for Danmark, og jeg ønsker derfor at medvirke til, at Danmark så hurtigt som muligt, men under udfoldelse af en demokratisk og god debat som den, vi har her i dag og forhåbentlig også frem til den 28. september, træffer en god beslutning. Jeg ser ikke noget grundlag for at udsætte den afgørelse. Det vil ikke tjene Danmarks interesser, det vil blot forlænge usikkerhedsperioden, og det vil jo

dybest set heller ikke forandre hr. Frank Dahlgaards holdning til den fælles valuta.

Frank Dahlgaard (UP):

Hvis vi træffer den fornuftige beslutning at stemme nej til euroen og holde fast i kronen, og hvis det skulle vise sig med årene, at velstanden bliver større i euro-området end hos os – den er jo lavere i øjeblikket – og at arbejdsløsheden bliver lavere i euro-området, end den er hos os, vil det da rykke ved min vurdering. Men man kan jo vente og se hen ad vejen, om den bliver den fantastiske succes, som enkelte af regeringens ministre hævder den allerede er.

Men det er den jo altså ikke. Ministeren må da medgive mig, at euroen er faldet i kurs, sivet nedad i de 15 måneder, den har eksisteret, med 15-20 pct. i forhold til dollaren og 35 pct. i forhold til yenen, og jeg kunne blive ved. Det er stort set kun den russiske rubel, euroen har klarer sig pænt i forhold til. Og derfor spørger jeg: Skal vi virkelig have en folkeafstemning i løbet af 5-6 måneder? Var det ikke klogere at vente? Vi kan altid sige ja senere, hvorimod vi ikke kan komme ud, hvis vi først har sagt ja og er kommet ind.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg vil da godt høre, om det er statsministerens usikre dage, der gør, at man nu har valgt folkeafstemningsdagen den 28. september. Der har jo været tale om, at det først skulle være i år 2001 eller år 2002 eller måske slet ikke. Det udtalte den tidligere politiske ordfører for Socialdemokratiet, hr. Jacob Buksti, og han var stærkt i tvivl på et tidspunkt.

Men hvad er det for en usikkerhed, der skabes for Danmark? Det kunne jeg da godt tænke mig at høre lidt om. Hvad er det for nogle usikre dage, vi i øjeblikket bevæger os i, og hvad er det for en usikkerhed, der kommer, hvis det skulle gå hen og blive et nej den 28. september? Jeg har dog aldrig hørt magen: usikre dage op til den 28. september! Hvad er det for en kampagne, statsministeren er i gang med? Er det en af de sædvanlige skræmmekampagner, hvor hele Danmarks befolkning nu skal gå og føle sig usikker, i hvert fald op til den 28. september, hvor statsministeren så vil slå i bordet og sige: Nu må vi altså have afskaffet denne usikkerhed, så sig ja den 28. september? Hvad er det for en gang vås? Det vil jeg godt have statsministeren til at redegøre for.

Egil Møller (DF):

Hvis statsministeren og andre får held til at narre den danske befolkning til at stemme ja til euroen, når vi skal have folkeafstemning, er det vel rigtigt, at så har vi én gang for alle fjernet mange beslutninger fra Danmark. Det er der vel ingen tvivl om, og jeg tror også, statsministeren kan bekræfte over for mig, at en del af Danmarks handlefrihed, en del af den selvstændighed, vi har haft, i hvert fald går fløjten, og at vi ikke får mulighed for at få den igen.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Om euroens værdi må jeg sige til hr. Frank Dahlgaard, at vi har jo drøftet den mange gange tidligere.

Hvis det skal måles, om den fælles valuta har klaret sig godt, skal det ikke måles på dens kurs i forhold til den amerikanske dollar. Det skal måles i forhold til dens evne til at skabe flere arbejdspladser, fastholde en lav inflation og være med til at holde styr på økonomien, og man må sige, at det faktisk er gået godt. Hvis vi ser på medlemslandene inden for euro-området, er der stabilitet, og hvis vi ser på medlemslandenes fremgang i beskæftigelsen og nedadgående kurver på arbejdsløshedsområdet, dvs. stadig faldende arbejdsløshed, er det faktisk også gået rimelig godt.

Så til fru Pia Kjærsgaard: Jeg ved ikke rigtig, hvad det er for noget med vās og sådan noget. Hvad er det for en form, fru Pia Kjærsgaard anvender? Hvad vil fru Pia Kjærsgaard med det? Lad os diskutere realiteterne.

Realiteterne er, at så længe Danmarks holdning til den fælles valuta ikke er afklaret, så er der en usikkerhed, og realiteterne er også, at hvis Danmark siger nej til den fælles valuta, så står Danmark i en ny situation, der er usikker, der indebærer rentestigninger, der indebærer usikkerhed på finansmarkederne, der indebærer en usikkerhed i danske erhvervsvirksomheders planlægningsmuligheder i fremtiden. Det er det, jeg hele tiden siger er utrolig vigtigt for det her lands fremtid.

Jeg taler også om, at det internationale kapitalmarked i dag bevæger sig meget hurtigere end før, også meget hurtigere end i 1992. Jeg taler om, at vi beskytter vores land imod international spekulation i fremtiden ved at stå sammen med de andre som under en paraply og samtidig have handlefriheden til at føre vores egen beskæftigelsespolitik, vores egen socialpolitik, vores egen finanspolitik og fordelingspoli-

tik, sådan som vi altid har gjort det, også i de 25 år, vi har været medlem.

Endelig må jeg sige til hr. Egil Møller om selvstændighed: Som jeg sagde før til hr. Frank Dahlgaard, afskriver vi os en devaluering og en revaluering af den danske krone. Til gengæld får vi også sikkerhed for, at de andre lande, Italien, Frankrig, Tyskland, ikke falder os i ryggen ved at nedskrive deres valuta og dermed få en konkurrencefordel.

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg vil gerne have svar på det stillede spørgsmål: Kan statsministeren bekræfte, at Danmark altid på et senere tidspunkt vil kunne tilslutte sig euroen, hvis vi stemmer nej den 28. september, medens det ikke er muligt at forlade euroen igen, i bedste fald usikkert, hvis vi først har sagt ja?

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, at besvarelsen før viser noget om den manipulation, der foregår her. Statsministeren siger: Så længe vores situation er uafklaret. Jamen vores situation til euroen er aldeles ikke uafklaret, den er meget afklaret. Den er afklaret i den forstand, at vi sagde nej til ØMU'en i 1993. Der er en fuldstændig afklaret situation i øjeblikket, og den afklaring ønsker den danske regering at få ændret. Det vil sige, at det er nejsigerne, der står for, at vi skal fortsætte den udvikling, vi i øjeblikket er i, og det er jasiden, der vil have en forandring i udviklingen, hvor det faktisk går ganske godt, og det vil give en meget, meget stor usikkerhed, især om demokratiet, om de politiske konsekvenser, hvis vi går med i den fælles mønt. Det er nejsiden, der står for stabiliteten, står for en videreførelse af den helt, helt afklarede situation, vi har i øjeblikket.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg lagde mærke til, at statsministeren nu har skærpet sin skræmmekampagne, for ud over at true med rentestigninger og lignende hævder statsministeren nu, at virksomhedernes muligheder for at planlægge i tilfælde af et nej vil blive forværret.

Hvad mener statsministeren egentlig med det? Deri må jo ligge, at statsministeren mener, at et nej vil medføre alvorlige, langvarige økonomiske vanskeligheder for Danmark, ellers kunne statsministeren jo ikke sige, at det vil vanskeliggøre virksomhedernes muligheder for at planlægge.

Jeg må indrømme, at jeg synes, statsministeren er kommet meget, meget langt ud, og jeg vil godt bede statsministeren lave et notat om den påstand om virksomhedernes muligheder for at planlægge.

Jeg synes ikke, en statsminister kan sige den slags ting til befolkningen i hvert fald ikke uden at dokumentere det. Jeg synes simpelt hen, det er letsindigt og løstagtigt, og jeg må bede om, at vi får et notat om, hvad statsministeren mener med dette dunkle orakelsvar.

Pia Kjærsgaard (DF):

Det var også det med rentestigninger, som fik mig til at tage ordet igen, og jeg vil da godt bede statsministeren om at redegøre for, hvad han mener med rentestigninger, altså eksempelvis hvad renten er i eurolandene, hvad den er i Danmark, hvad det eventuelt kan komme til at betyde, og jeg vil godt bede statsministeren om at være meget nøjagtig med det.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til fru Pia Kjærsgaard: Jeg tror, vi må konstaterer, at det er uden for diskussion, at vi kommer til at betale med en rentestigning i Danmark i tilfælde af et nej.

Forskellen mellem renten inden for euro-området og Danmark vil blive større i Danmarks disfavør. Det tror jeg ikke der kan være to meninger om.

Regeringen vil om ganske få dage i en omfattende rapport også dokumentere, hvordan de sammenhænge er. Men vi kan egentlig meget kort ræsonnere os frem til det, for hvis det bliver et nej den 28. september, hvad jeg inderligt ikke håber det bliver for Danmarks fremtid og for vores gode velfærdssamfunds fremtid, så vil der ikke være den samme sikkerhed for Danmark, når det gælder den finansielle opbakning til Danmark, som hvis vi går ind i den fælles valuta.

Årsagen til, at det er sådan, er, at de finansielle markeder i dag har en forventning om, at der bliver sagt ja den 28. september. Man har så at sige indrettet sig på, at det bliver et ja. Skulle det ske, at det bliver et nej, jamen så vil man reagere på en ny og anderledes måde, lægge pres på Danmark, og derfor bliver vi i dansk interesse nødt til at hæve renten. Det er det, der er forklaringen.

Tallene og de eksakte regnestykker skal fru Pia Kjærsgaard naturligvis have, det siger sig selv, og dem vil fru Pia Kjærsgaard få sammen

med alle andre i Folketinget i løbet af få dage, når regeringen fremlægger sin rapport.

Til hr. Keld Albrechtsen: Jeg tror, hr. Keld Albrechtsen må vænne sig af med, når han ikke er enig i mit standpunkt, at kalde det en skræmmekampagne. Hr. Keld Albrechtsen har et standpunkt og en argumentation, og jeg og regeringen har et standpunkt og en argumentation, og sådan er det. Så må argumenterne stå over for hinanden, men at betegne min argumentation som en skræmmekampagne vil være helt forkert.

Det, jeg prøver at gøre befolkningen og hr. Keld Albrechtsen opmærksom på med alt det, vi ved nu, er, hvad det er for en situation, Danmark kommer i i tilfælde af et nej og i tilfælde af et ja, og i tilfælde af et nej vil det have betydning både for udenlandske og for indenlandske investeringer.

Tag bare renten, vi talte om lige før med fru Pia Kjærsgaard. En højere rente vil naturligvis påvirke investeringerne i Danmark. Vi ved jo, der er den sammenhæng. Når renten er højere, rammer det investeringerne, og når det gælder udenlandske investeringer i Danmark, så vil Danmark ikke være så interessant i tilfælde af et nej.

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg tror, statsministeren er godt tilfreds med, at der er så mange, der blander sig i debatten, så slipper han måske for at svare på det stillede spørgsmål, som er indleveret i fredags.

Er det ikke korrekt, at vi altid kan komme ind senere i euroen, men er vi først inde, kan vi ikke komme ud igen? Jeg kan henvise til dagens eksemplar af Erhvervsbladet, hvor professor Anders Ølgaard siger, at det er rent nonsens at tro, at vi kan melde os ud igen.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Først skylder jeg lige, da tiden er knap indimellem – der er jo tidsgrænser på her – at svare hr. Holger K. Nielsen fra før, som sagde, at situationen jo er afklaret, og at det har den været siden 1993.

Det ville da være at gøre Danmark en meget, meget dårlig tjeneste at holde fast på en linje, som risikerer at føre Danmark ud i en vanskeligere situation, når alt andet omkring Danmark har ændret sig.

Siden 1993 er der tre ting, der fundamentalt har ændret sig. For det første er euroen nu en realitet. 11 lande har søgt sammen om den og

står for over halvdelen af danske virksomheders eksport.

For det andet er det i euroen, de vigtige, reelle beslutninger om økonomi træffes, som har stor betydning for Danmark, og dér skal vi da være med til at påvirke tingene.

For det tredje er EU's udvidelsesproces nu i et kæmpestort gear fremad, og dér skal vi da også være med i inderkernen til at påvirke tingene.

Når nu hele situationen omkring Danmark er helt, helt anderledes, end den var før, må vi da derfor også spørge hinanden, som vi skal gøre hver dag og hvert år, hvad der tjener Danmarks fremtid bedst. Det er derfor, vi siger, at det, der tjener Danmarks fremtid bedst, giver tryghed og sikkerhed i en verden, der er barsk internationalt, beskæftigelsesmæssigt, samarbejds-mæssigt og solidarisk, fører frem til et ja.

Med hensyn til demokratiet må jeg sige, at demokratiet bliver da stærkere ved, at man siger ja. Vi bliver direkte repræsenteret i Den Europæiske Centralbanks styrelsesråd. Vi kommer til at sidde på lige fod med andre ved forhandlingsbordet i euro-området, når der reelt træffes nogle beslutninger.

Dertil kommer selvfølgelig, at vi har verdens bedste demokrati i det danske Folketing og i de danske kommuner, og der er det da meningen, at det her skal diskuteres hele tiden og altid og åbent og direkte.

Til hr. Frank Dahlgaard kan jeg kun sige, at man kan sige nej den 28. september og man kan sige ja den 28. september, og det, man kan vurdere, og det er jeg sikker på at alle vil vurdere, er, hvad der tjener Danmarks interesser bedst.

Holger K. Nielsen (SF):

For lige at følge hr. Frank Dahlgaards spørgsmål op, så gik spørgsmålet jo konkret på: Er det ikke korrekt, at man kan melde sig ind senere hen, hvis det bliver et nej, og hvis det bliver et ja, kan man ikke melde sig ud igen?

Det synes jeg vi skal have et klart svar på fra statsministeren.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Frank Dahlgaard og fru Pia Kjærsgaard, hr. Frank Dahlgaard en ekstra gang.

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg savner stadig et svar. Vi kan altid melde os ind senere, hvis det nu skulle vise sig, at det er en succes beskæftigelsesmæssigt, stabilitets-

mæssigt, velstandsmæssigt. Det er der ikke noget der tyder på endnu, men det kunne da være, og så er der vel ikke noget i vejen for, at vi altid senere kan melde os ind. Der er ingen, der skulle kunne sætte noget i vejen for, at Danmark lidt sent finder ud af det.

Men hvis vi nu går ind i noget, der kun har kørt i 15 måneder, og som ikke tegner til at blive en succes – kursen falder jo, og arbejdsløsheden er høj – så kan vi ikke komme ud igen. Det er rent nonsens at tro det, siger professor Anders Ølgaard.

Er det ikke sådan, det forholder sig.?

Pia Kjærsgaard (DF):

Der skal åbenbart mange spørgsmål til, før statsministeren vil svare på et ganske enkelt spørgsmål, og jeg vil da godt melde mig til hr. Frank Dahlgaards spørgsmål, som hr. Holger K. Nielsen nu også har fulgt op, og lade være med at blande andre spørgsmål ind i det.

Nu er det kun det ene spørgsmål, som faktisk står skrevet her i spørgsmål 3 til den mundtlige spørgetid, og det må statsministeren kunne svare på.

Er det ikke umuligt at forlade euroen igen, i bedste fald usikkert, når vi først har sagt ja? Det må da være så nemt at svare ja eller nej til.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Fru Pia Kjærsgaard stiller mange udmærkede spørgsmål, og dem har jeg tilladt mig at besvare. Nu kommer vi til det spørgsmål, som flere har stillet:

Hvis man siger nej ved den kommende folkeafstemning den 28. september, så sikrer det en ny situation for Danmark, der betyder, at Danmark kommer til at foretage sig nogle ting i sin økonomiske politik og sin pengepolitik, og at Danmark kommer i en ringere situation, end vi er i i dag. Det er nu til at fastslå. Sådan er det.

Derfor kan jeg ikke svare på, om Danmark om X antal år vil kunne kvalificere sig til at melde sig ind. Det kommer helt an på, hvad det er for en situation, Danmark er i.

Hvis man siger ja den 28. september, så kommer Danmark i en situation, hvor vi er bedre beskyttet, end vi er i dag, men det er sådan også statsretligt, at da Danmark er en suveræn stat, så vil Danmark ved det danske folk engang ude i fremtiden kunne sige: Vi ønsker ikke at være medlem af euroen.

Når hr. Anders Ølgaard er betænkelig ved den sag, så er det, fordi hr. Anders Ølgaard ser

på de praktiske besværligheder, og det er da rigtigt nok, at der vil da være mange forhandlinger, der skal føres, men i og med, at Danmark er en suveræn stat, så kan den danske befolkning også i fremtiden ved en folkeafstemning beslutte at trække sig ud.

Nu vil jeg gerne slutte med at sige til hr. Frank Dahlgaard: Nu gifter man sig jo ikke for straks at lade sig skille, men det kan man altså gøre, og vi ved jo også godt, at en skilsmisse er en kostbar affære; jeg taler af erfaring. Men det ændrer jo ikke ved den kendsgerning, at naturligvis kan man det som et suverænt folk og en suveræn stat.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2183

4) Til statsministeren af:

Jens Kirk (V):

»Vil statsministeren redegøre for, hvorfra han får oplysningerne om, at landbrugserhvervet har haft en god indtjening i de sidste år, og at erhvervet har det godt rent økonomisk?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises til artikel i Børsen af den 29. marts 2000, side 12.

Jens Kirk (V):

I pressen den 29. marts kan vi læse, at statsministeren på et møde i Sønderborg har udtalt til en stor forsamling erhvervsledere, at det i landbruget går godt, og at det har haft en god indtjening i det sidste par år.

Det er det, der får en til at spørge: Hvor henter statsministeren i grunden sine oplysninger om dette henne, for jeg tror ikke, vi har de samme oplysninger.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Statsministeren. Nu er det statsministerens tur – hvis den samtale kunne afbrydes.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg kan sige til hr. Jens Kirk, at hr. Jens Kirk skulle egentlig have været til mødet; det var hr. Jens Kirk ikke, men så havde hr. Jens Kirk haft bedre forudsætninger for at stille spørgsmålet.

Det er jo sådan, at man skal helst være til det møde, hvor det foregår, for at kunne spørge på den rigtige måde, men lad gå.

Lad mig i stedet for sige, at det, der gav anledning til mit indlæg, var et indlæg fra hr. Peter Gæmelke, og det var ikke noget venligt indlæg. Det var heller ikke et fair indlæg. Det var ikke et indlæg, der beskrev, hvad der rent faktisk er sket af positiv udvikling i det danske samfund gennem de sidste 6-7 år.

Det gav mig så anledning til at konstatere, at landbrugserhvervet gennem en årrække – og specielt i årene 1995, 1996 og 1997 – har haft en usædvanlig god indtjening, og det savnede jeg egentlig en erkendelse af i Landbrugsrådets formands indlæg.

Jeg synes ikke, at det tjener noget formål at male billedet af Danmark i sorte farver. Der er altid folk, der vil rakke ned på vores samfund. Men vores samfund klarer sig faktisk godt og fungerer godt, og det gælder også i landbruget. Bevares, der er da varierende situationer, men jeg hører også, at priserne på eksempelvis svinekød ligger meget godt lige i øjeblikket.

Derfor synes jeg, at vi skal hjælpe hinanden med at tegne et korrekt billede, og så skal vi naturligvis samarbejde hele tiden for at forbedre også landbrugets afsætningsvilkår, og det synes jeg egentlig går ganske godt.

Vi påskønner – det skal der ikke være tvivl om – at dansk landbrug gør en utrolig stor indsats, og at dansk landbrug og indtjeningen betyder overordentlig meget i den samlede danske samfundsøkonomi. Som det er tilfældet i mange andre erhverv, er indtjeningen naturligvis svingende over årene, det ved vi godt, og ikke mindst når det gælder landbruget.

Men det må ikke sløre billedet af et landbrug, der grundlæggende er stærkt konkurrencedygtigt, og det er da også årsagen til, at vi så sent som sidste år var enige om at kunne gå ind for »Agenda 2000« i Europa og egentlig gerne havde set, at vi havde trappet yderligere ned i Europas landbrugsstøtteordninger, fordi dansk landbrug kan klare sig godt og er stærkt konkurrencedygtigt.

Det er det, jeg synes vi en gang imellem skal vedstå os, også så vi får et rigtigt billede af, hvordan Danmark egentlig har det.

Jens Kirk (V):

Jeg kan forstå, at statsministeren har sagt, at det skal dreje sig om de sidste 5-7 år og ikke de sidste par år. Jeg kan også forstå på statsmini-

sterens svar, at statsministeren ikke er klar over, hvad der er foregået fra 1997 til år 2000, hvor indtægten i landbruget faktisk næsten har været et stort nul. Trods det har man pålagt erhvervet yderligere ekstra omkostninger, sådan at vi kan sige, at erhvervet som sådan i forhold til sine konkurrenter, dem, det skal konkurrere med også under »Agenda 2000«, får en udgift, der beløber sig til ca. 2,2 mia. kr.

Men jeg kan forstå, at statsministeren vil gå 5-6 år tilbage, en lang årrække tilbage, for ligesom at hive lidt i land, og jeg kan forstå, at det, der er refereret både i den jyske presse og i den danske presse som sådan, ikke helt er det, som statsministeren skulle have sagt på mødet i Sønderborg.

Mig bekendt blev statsministeren spurgt om, hvordan han letter vilkårene for smv-virksomhederne, de små og mellemstore virksomheder, herunder også landbruget og især administrationsbyrderne. Dertil skulle statsministeren – det er måske forkert? – have sagt lidt bistert, at det gik ret godt og var gået godt for landbruget de sidste par år. De sidste par år er nu rettet til de sidste 5-7 år, hvis vi tager et gennemsnit af det.

Men det ændrer jo ikke på, at indtægten i de sidste par år kun har været omkring 50-60 kr. i timen til landbruget, og det mener statsministeren som sådan er acceptabelt. Jeg kan da også fortælle statsministeren, at der hvert år i finanslovsforslaget er lagt ekstra omkostninger på. Det tror jeg i grunden statsministeren skulle prøve at interessere sig lidt for, når finansministeren næste gang fremsætter finanslovsforslaget.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hvis vi ser på udviklingen, så kan vi sige, at landbrugets indtjeningsforhold jo er meget godt belyst i Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institutts statistikker. Det fremgår jo heraf, at det gennemsnitlige driftsoverskud i de 3 gode år 1995, 1996 og 1997 var ca. 500.000 kr.

Tilsvarende var gennemsnittet for de 2 følgende år, altså 1998 og 1999, ca. 380.000 kr. – ikke så højt som i årene forud, men dog alligevel ikke så ringe i forhold til en dansk industriarbejders gennemsnitlige indtjening.

Jeg vil sige til Hr. Jens Kirk: Skal vi nu ikke komme tilbage til det, der er kendsgerningen? Landbrugets indtjeningsforhold igennem de senere år har grundlæggende været rimelige og fornuftige, ikke mindst som følge af den økonomiske politik, regeringen har ført. Den stramme

økonomiske linje, vi har ført, har bl.a. givet sig udslag i en halvering af renteniveaet.

Tænk, hvad det betyder i forhold til dansk landbrugs indtjeningsforhold og i forhold til det kapitaltunge erhvervsliv, som ikke mindst dansk landbrug er et udtryk for! Her savnede jeg et lille ekstra plus, en lille anerkendelse på skalaen i forhold til regeringens indsats, men jeg må jo nok leve med, at det ikke kan være anderledes.

Jeg savnede også en anden oplysning fra hr. Jens Kirk. Hvis vi ser på noteringen for svinekød, så er den steget fra 6,80 kr. til 8,80 kr. Landbrugets udøvere inden for den produktionssektor kan da også glæde sig over en lige i øjeblikket fornuftig økonomisk udvikling. Det går ikke så ringe. Naturligvis er der svingninger. Det ved hr. Jens Kirk også godt, men hovedlinjen, den langsigtede udviklingslinje i dansk landbrug, er ganske god.

Jens Kirk (V):

Nu skal jeg ikke starte en eksamination af statsministeren, men det kunne jo være sjovt at få at vide af statsministeren, hvad der i grunden skal betales ud af det driftsoverskud i landbruget? Det kunne jo også være spændende at få at vide, om det er til en hel familie med to ansatte, eller om det bare er til ejeren som sådan. Det kunne jo være interessant, men det skal jeg undlade.

Men jeg kan forstå på statsministeren, at han faktisk mener, med de ekstra pålæg, som man har lagt på landbruget, bl.a. dyrevelfærd, miljø, andre ting, at så kan dansk svineproduktion med den nuværende lovgivning, landbrugslov, nemt klare sig med en afregningspris på 8 kr. pr. kg gris.

Kan statsministeren så her ved afslutningen love – vi bliver jo nok ikke enige om det, det kan vi drøfte en anden gang – at der ikke vil komme ekstra omkostninger her i løbet af sommeren, som skal pålægges landbruget som sådan, og at han vil se med velvilje på at holde lidt igen, hvis finansministeren vil lægge ekstraomkostninger på.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Må jeg ikke sige, at en stigning i svinekødspriserne på op i nærheden af 30 pct. synes jeg da ikke er så ringe. Og en halvering af renteniveaet på det kapitaltunge landbrugserhverv synes jeg da heller ikke er så ringe. Og en gennemsnitlig indtjening, der varierer mellem

500.000 kr. og 380.000 kr. er da heller ikke så ringe.

Til hr. Jens Kirk vil jeg sige: Vi skal nok gøre alt, hvad vi kan, som vi altid har gjort, for at sikre fornuftige vilkår for landbrugserhvervet. Jeg mener virkelig, at når vi ser på de 7 år, vi har haft regeringsansvaret, så har landbrugserhvervet haft mange, mange gode år. Det skal nok også lykkes at fortsætte det, hvis vi holder sammen om en fornuftig erhvervspolitisk udvikling og den stabile økonomiske kurs, som regeringen har fastholdt.

Jens Kirk (V):

For sidste gang skal jeg prøve, om jeg kan afæske statsministeren et svar. Det kunne jo være, at statsministeren måske hjemme en stille stund i sit lønkammer ville prøve at sætte sig ind i, hvad driftsoverskuddet i grunden går til, for mener statsministeren, at det udelukkende er til familiens eget udkomme?

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2197

5) Til statsministeren af:

Kristian Jensen (V):

»Finder statsministeren, at det var en korrekt handling, at Finansministeriets departementschef i forbindelse med finanslovforhandlinger i november 1995 førte selvstændige forhandlinger med Det Konservative Folkeparti?«

Kristian Jensen (V):

Nu fik vi jo en belæring fra statsministeren om, at man ikke skulle spørge til møder, man ikke havde været til. Jeg kan sige, at jeg i hvert fald ikke har været til det møde, som har givet anledning til dette spørgsmål her, nemlig et møde, der blev beskrevet af Mikkel Faurholdt i hans bog »Det Konservative Blodbad«. Spørgsmålet har ikke så meget med De Konservative at gøre. Man kan sige, at det måske heller ikke har så meget med statsministeren at gøre.

Men da statsministeren jo ikke bare er statsminister, men også regeringsleder og dermed ansvarlig for regeringens linje, så vil jeg gerne høre statsministerens kommentar til, om statsministeren finder, at det var en korrekt handling, at Finansministeriets departementschef førte selvstændige forhandlinger i forbindelse

med indgåelse af finansloven, som vi har fået det beskrevet – ikke så meget en kommentar til den konkrete handling, men mere hvad angår det principielle niveau.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Med skam at melde må jeg sige, at jeg ikke har læst bogen. I det hele taget er blodbad noget kedeligt noget. Men lad os nu se.

Jeg vil gerne svare på det principielle spørgsmål. Jeg var glad for, at hr. Kristian Jensen sagde: Kan man ikke få et svar på det principielle spørgsmål? Har det været på egne vegne, eller har det været på finansministerens vegne, der blev handlet?

Jeg har bedt finansministeren om at give mig en bemærkning til det spørgsmål, hr. Kristian Jensen har stillet. Finansministeren har oplyst mig om: »at departementschefen optrådte på vegne af finansministeren med et klart mandat til at forberede de politiske drøftelser.« På den baggrund er jeg derfor også enig med finansministeren i, at handlemåden var korrekt.

Så skal jeg i øvrigt naturligvis henvise til de bemærkninger, der ligger også i folketingssammenhæng fra dengang, og mere har jeg ikke at tilføje af egentlig nyt til sagen.

Kristian Jensen (V):

Jeg kunne godt tænke mig, at statsministeren ville forholde sig lidt mere principielt til grænsen for embedsmænds neutralitet. Det er jo et spørgsmål om, hvad man som embedsmand kan påtage sig af opgaver og stadig væk opretholde den neutralitet, som vi har i det danske politiske system, i vores politiske tradition, hvor det er ministrene, der er de ansvarlige, og hvor det er embedsmændene, der er de neutrale. Er der ikke en vis grænse, man skal passe på ikke at overskride med hensyn til, hvad en departementschef skal indblandes i?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Meget kort til hr. Kristian Jensen: Jeg kan nævne, at betænkningerne fra Folketinget nr. 1309 og 1354 om forholdet mellem ministre og embedsmænd meget godt beskriver det tema, og det vil jeg simpelt hen opfordre til at man studerer. Jeg har ikke mere at tilføje til det spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2198

6) Til statsministeren af:

Kristian Jensen (V):

»Er det efter statsministerens opfattelse rigtigt, at embedsmænd stiller egen privat bolig til rådighed for separate forhandlinger med en opposition, og mener statsministeren ikke, at en departementschefs separate forhandlinger på sin private bopæl med oppositionen i forbindelse med finanslovforhandlingerne i 1995 er med til at rejse tvivl om embedsmænds neutralitet?«

Kristian Jensen (V):

Det er videre i samme tema, og nu må jeg så sige, at jeg ikke har den betænkning i frisk erindring, som statsministeren stod med, og derfor vil jeg blot bede statsministeren om at tage stilling til også det eksempel, som er i bogen, som i øvrigt er spændende læsning, hvad enten man tror på alt, hvad der står i den, eller ej. Det er i hvert fald et spørgsmål om, hvorvidt man skal inddrage privatsfæren omkring embedsmændene i den forhandling, man har, og hvor grænsen for neutralitet så går. Men det kan være, statsministeren kan fortælle mig, om der i betænkningen er inddraget spørgsmål om ministres og embedsmænds privatsfære.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Med hensyn til det politiske mandat kan jeg henvise til svaret fra før. Så vil jeg gerne sige, at de fysiske rammer ikke giver anledning til tvivl om embedsmændenes neutralitet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2199

7) Til statsministeren af:

Kristian Jensen (V):

»Er det i overensstemmelse med regeringens sædvanlige praksis at lade en departementschef føre separate politiske forhandlinger med et oppositionsparti, sådan som det fandt sted i november 1995?«

Kristian Jensen (V):

Det er samme boldgade, vi arbejder i. Jeg har det bedst med at stille alle spørgsmål skriftligt, så statsministeren kan forberede sig på dem enkeltvis i stedet for at skjule dem. Så derfor kommer de i rækkefølge. Spørgsmålet er jo, om det

er i overensstemmelse med den sædvanlige praksis i regeringen, og om det er måden, hvorpå man sender departementschefer i byen for at forhandle.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg sætter jo stor pris på hr. Kristian Jensens forberedelser og dermed også muligheden for mine.

Historisk set findes der flere eksempler på direkte kontakt mellem departementschefer og politikere fra bl.a. oppositionspartier. Det kan bl.a. være i forbindelse med en forberedelse af lovgivningen. Det afgørende er, at departementschefen handler efter delegation, altså på vegne af ministeren.

Det kan tilføjes, at hændelsesforløbet i 1995 på ingen måde er enkeltstående. Finansministeriet har oplyst, at før regeringsskiftet i 1993 fik samme departementschef af en borgerlig finansminister i opdrag at føre forhandlinger om bl.a. DSB, hvilket skete på samme vis.

Op så skal jeg igen henvise til den udmærkede betænkning nr. 1354 fra udvalget om forholdet mellem ministre og embedsmænd.

Kristian Jensen (V):

Nu er det med stadig større spænding, jeg ser frem til at få læst betænkningen. Men jeg vil stadig væk gerne bede ministeren forholde sig lidt til det forhold, der er mellem det ministerstyre, vi har i Danmark, hvor det er den politisk ansvarlige, ministeren, der står for forhandlingerne, og så den tradition, man har andre steder, hvor man mere sender embedsfolk ud i det. Det er vel et spørgsmål om, hvorvidt man skal kigge på muligheden for at trække grænser mellem den ministeransvarlighedslovgivning, vi har i Danmark, og så det, at man sender embedsfolk i byen for at forhandle. Skal man fast kunne regne med, at forhandlinger over for en departementschef vil være bindende, om ikke juridisk bindende så i hvert fald politisk bindende, eller skal man ikke? Det er et spørgsmål, som er ret interessant, især når man sidder i oppositionen og indimellem har samtaler også med departementschefer.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg kan godt forstå, at hr. Kristian Jensen spørger om det. Der skal ikke være tvivl om ministerens ansvar. Ministeren har ansvaret. Sådan er det. Sådan skal det fortsat være.

Så kan der være situationer, hvor ministeren giver sin departementschef et mandat, der siger: Tag lige den og den kontakt inden for det her område! Kan du bevæge dig sådan og sådan på mine vegne? Ikke mere, ikke mindre.

Og som sagt, det er vi jo alle enige om, at der kan opstå situationer om, men det ændrer ikke på ministeransvaret, som er ministerens og ministerens alene.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2123

8) Til justitsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil den danske regering i lighed med den franske tage initiativ til at nedsætte et undersøgelsesudvalg, der skal komme til bunds i Echelon-sagen, og vil regeringen på linje med den fransk ditto rette henvendelse til den amerikanske regering for at få afklaret, hvordan og hvornår amerikansk overvågning og spionage mod danske borgere og interesser har fundet sted?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge dagbladet Politiken (søndag den 26. marts 2000) har den franske regering som beskrevet i spørgsmålet nedsat et udvalg, som skal afdække omfanget og karakteren af den spionage, den tidligere amerikanske chef for CIA, James Woolsey, i en artikel i avisen Wall Street Journal har beskrevet, blandt andet med ordene: »Ja, mine europæiske venner, vi har spioneret mod jer. Og det er rigtigt, at vi bruger computere til at sortere data ved hjælp af nøgleord.«

Keld Albrechtsen (EL):

For kort tid siden indrømmede CIA's tidligere direktør, James Woolsey, jo, at USA aflytter sine europæiske allierede også på industriområdet. Det handler om spionage mod regeringer, politikere, virksomheder og humanitære organisationer og foregår altså også her i Danmark. Ekstra Bladet dokumenterede for få dage siden, at den tyske efterretningstjeneste i mere end et år officielt har erkendt eksistensen af aflytningssystemet Echelon og advaret tyske virksomheder imod dette amerikanske aflytningssystem.

Jeg synes, tiden er inde til, at den danske justitsminister må se virkeligheden i øjnene og begynde at gøre sit arbejde og sætte en undersøgelse i gang af den spionage, som det jo er ministerens ansvar at sørge for ikke finder sted her i Danmark.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg har forståelse for, at hr. Albrechtsen har stillet spørgsmålet. Efterhånden er der jo skrevet så meget om Echelon og aflytninger af borgere og af virksomheder, at man kan blive helt rundtosset. Derfor er det ikke så underligt, at mange kan føle et behov for at få klarlagt, hvad der er op og ned i denne sag.

Når det er sagt, så må jeg nok sige, at jeg formentlig kommer til at skuffe hr. Albrechtsen, for min holdning er den, at det ikke tjener noget formål at nedsætte et undersøgelsesudvalg eller gøre forsøg på at få tingene klarlagt gennem de amerikanske myndigheder.

Når jeg har den holdning, skyldes det, at jeg ikke mener, at en undersøgelse vil kunne gennemføres på en tilfredsstillende måde. Efterretningstjenester plejer jo at følge den praksis ikke at ville udtale sig om deres aktiviteter, og der er ingen grund til at tro, at de amerikanske myndigheder ville være en undtagelse i så henseende. Og skulle de amerikanske myndigheder alligevel vise sig at ville udtale sig, ville mange nok mene, at det ikke var nok kun at basere sig på en undersøgelse, hvor der alene var udtalelser fra de amerikanske myndigheder. Der ville formentlig opstå ønske om at få adgang til anlæg og tekniske faciliteter, og det må man gå ud fra er ganske udelukket.

Helt generelt er det min opfattelse, at man ikke skal kaste sig ud i en undersøgelse, som ikke har nogen udsigt til at kunne gennemføres. Derfor vil regeringen ikke tage initiativ til en undersøgelse af den karakter, som spørgeren ønsker.

Spørgeren henviser til, at den franske regering skulle have rettet henvendelse til den amerikanske regering. Det er ifølge oplysninger, Justitsministeriet har fået fra Udenrigsministeriet, ikke korrekt. Det er ifølge disse oplysninger heller ikke korrekt, at den franske regering har nedsat et undersøgelsesudvalg om Echelon. Derimod er det ifølge de oplysninger fra franske oplysninger, vi har fået, den franske nationalforsamlings forsvarsudvalg, der har udpeget en undersøgelsesmission, som har fået til opgave at søge oplysninger om elektronisk overvåg-

ning og opsnappingsystemer, der kan berøre den nationale sikkerhed.

Lad mig slutte med at sige, at den nye teknologi rummer mange fordele. Men den kan også medføre en stærk forøgelse af mulighederne for aflytning af vores indbyrdes kommunikation. Det må vi alle sammen være opmærksomme på. Det bedste middel til at beskytte sin kommunikation på, både for borgere og for virksomheder, er at kryptere. Det er noget, som optager regeringen, og vi har allerede taget initiativ til en drøftelse med Dansk Industri om, hvordan danske virksomheder kan beskytte deres kommunikation.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge ministeren direkte: Hvorfor vil ministeren ikke undersøge denne her sag? Er der noget, som ikke tåler dagens lys hos den danske efterretningstjeneste? Er årsagen til, at ministeren forholder sig i ansvars pådragende passivitet over for sine embedsopgaver, som jo er at være den øverste chef for bekæmpelse mod spionage her i Danmark, at den danske efterretningstjeneste har indgået aftaler om udveksling af oplysninger med bl.a. USA, som indebærer, at man også f.eks. bruger anlæg på Aflandshage i forbindelse med et samarbejde med amerikanerne, og at ministeren ikke ønsker, der skal bores yderligere i det? Er det den egentlige årsag til, at ministeren forholder sig så passivt?

Kan ministeren ikke bekræfte over for mig, at det faktisk er ministerens og efterretningstjenestens opgave – det er derfor, vi overhovedet har en efterretningstjeneste – hvis der rejses konkret mistanke om spionage mod Danmark så at tage fat i det, fordi det jo er ulovligt? Og er det faktisk ikke ansvars pådragende for ministeren, at der foregår spionage, som ministeren udmærket godt er klar over foregår, men at han ingenting foretager sig?

Kristian Jensen (V):

Det er jo rigtigt, som der blev sagt, at den her sag har kørt længe og der har været mange spørgsmål, men det skyldes jo bl.a., at regeringen og ministeren fra starten af negligerede de spørgsmål, der kom, så bort fra alvoren i de krænkelser, der skete af brevhemmeligheden, af folks ret til sikker og fri kommunikation. Det skyldes jo, at man fejede tingene af banen gentagne gange. Man sagde, at der ingen risiko var for overvågning, man sagde, at der ingen grund

var til at være bange for indgåelsen af Wassenaar-aftalen, der forhindrede handelen med fri kryptering. Jeg er glad for, at regeringen nu har indset, at det sidste i hvert fald ikke passede.

Jeg synes, at det er lidt ligegyldigt med en undersøgelse omkring Echelon, for Echelon er kun et kaldenavn for et enkelt overvågningssystem, og der er garanteret masser af andre, men kan vi ikke få konkret fra regeringen: Hvad har regeringen tænkt sig at gøre for nu at få ophævet Wassenaar-aftalen igen, der fra starten af var en fejl?

Det er trods alt lidt glædeligt, at regeringen har indset det.

Knud Erik Hansen (SF):

Det er jo rigtigt, som ministeren siger, at det her er ny teknologi, og det sætter efter min mening faktisk også en ny dagsorden for det internationale samfund, fordi det, der faktisk bliver muligt nu, er, at man kan gå ind og bryde privatlivets fred og aflytte.

Det gør åbenbart forskellige lande rundt omkring i verden, og vi har vel en tradition for, at vi, når forskellige lande bryder menneskerettighederne, noget, som vi opfatter som en væsentlig del af vores demokrati, så reagerer og bringer det på den internationale dagsorden og fortæller, at det synes vi ikke er legitimt.

Så dér vil jeg godt høre, om regeringen har tænkt sig nogle internationale initiativer med henblik på generelt at bringe det her på dagsordenen, således at man klart får markeret over for det internationale samfund, at det her vil man ikke acceptere, og at de lande, der bryder det, mener man ikke handler efter de almindelige menneskerettighedsprincipper, som vi mener bør gælde i det internationale samfund.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Til hr. Albrechtsen: Jeg forholder mig ikke i passivitet. Jeg forholder mig ikke i ansvars pådragende passivitet. Havde jeg som justitsminister nogle anmeldelser fra danske virksomheder, der mente, de havde været udsat for spionage, så var det straks oplysninger, som politiet ville efterforske.

Derfor har jeg også opfordret danske virksomheder, som har ment, at de var udsat for industrispionage, til straks at komme frem med den viden; så vil politiet naturligvis kaste sig over det. Det er en kriminel handling her i landet. Jeg har ikke fået nogen reaktion, heller ikke

på min seneste opfordring via de danske medier til danske virksomheder, om at anmelde den type af kriminalitet.

Hvis man ikke har mistanke om, at man er udsat for kriminalitet, men man frygter det i kraft af det, som hr. Knud Erik Hansen og hr. Kristian Jensen er inde på, nemlig de muligheder, der ligger i den nye teknologi, ja, så er det og har været det fra første færd – også sagt som svar til hr. Kristian Jensen – regeringens opfattelse, at man skulle bruge den frie ret i Danmark til at kryptere.

Der er fri krypteringsret; det har været regeringens politik hele tiden. Der er fri adgang til kryptering i Danmark. Det er den linje, regeringen har lagt, og det er den, vi fortsætter med at lægge.

Så spørger hr. Albrechtsen: Skyldes dét, at vi ikke vil lave en undersøgelse af den påståede industrispionage, at der udveksles oplysninger mellem Danmark og USA? Altså der er svaret på de spørgsmål, der knytter sig til Forsvarets Efterretningstjeneste, her i Folketinget i forbindelse med forsvarsministerens besvarelse af forespørgsel nr. F 5. Heraf fremgik det, at den danske efterretningstjeneste for forsvaret siden Anden Verdenskrig har udbygget et efterretningssystem, som hele tiden bliver opdateret, netop for at sikre danske soldater, der gør tjeneste i udlandet, deres sikkerhed osv.

Det er da klart, at man også inden for alliancen udveksler oplysninger af militærpolitisk karakter, men det har intet at gøre med det spørgsmål, som hr. Albrechtsen har stillet mig i dag. Det drejer sig om Echelon og Echelons spionagevirksomhed mod danske virksomheder, og dertil kan jeg sige: Det deltager vi ikke i. Jeg har ingen oplysninger om det, jeg har kun de oplysninger, der er tilgængelige via pressen og medierne.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, ministeren med sin sidste udtalelse tager en meget stor risiko for at pådrage sig et ansvar for at vildlede Folketinget, for det lyder for mig fuldstændig utroligt, at den danske efterretningstjeneste skulle være så uprofessionel, at den ikke ligger inde med oplysninger, intet ved om det, som f.eks. den tyske efterretningstjeneste udmærket godt ved og også officielt har advaret tyske virksomheder imod, og jeg vil godt spørge: Hvorfor vil ministeren ikke, ligesom den tyske regering har gjort, rette en hen-

vendelse til USA og kræve en aftale imod aflytning?

Kan ministeren ikke bekræfte, at det er sådan, at der foregår – det oplyses jo også i Ekstra Bladet i dag – en aflytning af politikere, bl.a. ved hjælp af satellitstationerne i Bad Aibling og i England? Hvad angår den tyske satellitstation, har Tyskland jo indgået en aftale med USA om, at den ikke må bruges imod Tyskland, men den må altså godt bruges imod Danmark. Hvorfor sidder ministeren tilbage i passivitet og foretager sig ingenting, når den tyske regering godt kan foretage sig noget?

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg fik ikke noget svar, og jeg spurgte, om man ville gøre noget internationalt? Jeg synes, at det er et vigtigt internationalt emne, når man har en teknologisk mulighed, som breder sig, og som bliver brugt af nogle lande, at vi klart internationalt får markeret, at det ikke er acceptabelt. Vi kan ikke forhindre lande i at aflytte, men vi kan klart markere, at det her er ikke acceptabelt. Skyldes regeringens passivitet her, at man sådan vil holde hånden over USA? Hvis det havde været enhver anden stat, havde man så ikke råbt op?

Kristian Jensen (V):

Nu håber jeg ikke, at justitsministeren og efterretningstjenesten baserer sine oplysninger på Ekstra Bladets artikler. Det er sådan set heller ikke det, der er spørgsmålet, men spørgsmålet er, at jeg stadig væk savner svar på, hvad det er konkret, regeringen nu gør for at få ophævet Wassenaar-aftalen.

Der har jo været et pres fra branchen. Ni organisationer har henvendt sig og har fået en positiv tilbagemelding på, at jo, nu ville regeringen kigge på at få ophævet Wassenaar-aftalen, men hvad er det, man gør? Det er jo ikke nok at sende breve til danske organisationer. Det er jo i internationale fora, man skal arbejde for at få ophævet Wassenaar-aftalen. Og når den er så hæmmende, så er det jo ikke, fordi den forbyder danskere at bruge fri kryptering, så er det, fordi den forbyder den fri handel med kryptering, som er så vigtig for, at vi får de bedste tilbud, de bedste varer og den bedste kryptering, også i Danmark.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Når der er tre spørgere, der tager ordet under samme spørgerunde, så tillader formanden og

forretningsordenen altså ikke, at man giver fyldestgørende svar på alt. Så man må vente til næste svarrunde, hvis man ønsker at få besvaret sit spørgsmål, må jeg så oplyse til hr. Kristian Jensen.

Så for at tage hr. Kristian Jensen i denne omgang først: Der foregår i øjeblikket under erhvervsministerens ressort forhandlinger om fornyelse af Wassenaar-aftalen, og heri har regeringen tilkendegivet, at vi er indstillet på en liberalisering. Vi har tidligere arbejdet for en liberalisering inden for EU, sådan at der skulle være fri adgang til eksport inden for EU. Også i forhold til det samlede Wassenaar-grundlag er det regeringens opfattelse, at der sker en liberalisering med henblik på, at man kan beskytte sin kommunikation.

Det er jo noget, vi alle sammen gør i dagligdagen. Det er jo ikke noget, vi sådan tænker over, når vi beskytter vores kommunikation. Vi lægger vores breve i konvolutter osv., så vi har sikkerhed for, at det i hvert fald kan ses, hvis de har været brudt. Så derfor beskytter vi vores kommunikation. Det skal vi naturligvis også gøre, når vi taler om den elektroniske kommunikation.

Så til hr. Albrechtsen: Jeg må skuffe hr. Albrechtsen, hvis han alene bruger Ekstra Bladet som grundlag for at vurdere, hvad den tyske efterretningstjeneste ved om Echelon. Så skulle han have læst det, som er kilden også for Ekstra Bladet. Det har vi gjort i Justitsministeriet, og heraf fremgår det, hvis man går ind på den tyske efterretningstjenestes hjemmeside, at de ikke har andet kendskab end det, vi også har, netop fra den omtale, der har været af det såkaldte Echelon-samarbejde i pressen. Det er også, hvad den tyske efterretningstjeneste ved, og det kunne hr. Albrechtsen være blevet overtydet om, hvis han havde gidet læse det materiale, som altså har bragt journalisten på Ekstra Bladet til at lave en meget stor artikel på det grundlag.

Det er rigtigt, at det, jeg også undrede mig over ved at se den, var, at der var et kort, og det var svært at forklare, hvorfor det kort kunne være på den tyske efterretningstjenestes hjemmeside, men i teksten stod der, at de heller ikke havde andet kendskab end det, der er fremgået i offentligheden.

Til hr. Knud Erik Hansen: Jo, jeg arbejder internationalt for at styrke borgernes beskyttelse. Det er baggrunden for den retshjælpskonvention, vi just er ved at forhandle færdig i EU-regi.

Når det drejer sig om aflytning af mobilkommunikation efter de kendelser, som gør sig gældende efter national ret, har vi nu styrket borgernes beskyttelse og retssikkerheden ved det, at i de lande, hvori der aflyttes, skal man meddele det, og de skal have muligheden for efter national ret at sige, at den aflytning skal bringes til ophør, hvis den ikke er i overensstemmelse med national ret.

Så er jeg enig med hr. Knud Erik Hansen i, at der er meget, vi kan gøre på den internationale arena. Hvis det drejer sig om at få undersøgt spørgsmål om Echelon, jamen så ved jeg, at det spørgsmål også i øjeblikket drøftes bl.a. i Europa-Parlamentet. Og skal man lave en undersøgelse af de oplysninger, der flourer omkring Echelon, ja, så kunne det da være, at det var mere nærliggende, at det var i det regi.

Vi har ikke noget grundlag for at gøre det, men selv om jeg siger det, så tror jeg faktisk også, at man i Europa-Parlamentet vil ende nøjagtig i samme problemstilling, som en rent national undersøgelse vil gøre, nemlig at den vil være resultatløs, og det vil kunne siges med nogenlunde sikkerhed på forhånd.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må konstatere, at ministerens motto er »ikke se, ikke høre«, og jeg er bange for, at ministeren er ved at male sig op i en krog, hvor det bliver vanskeligt for ham at komme helskindet ud af den igen. Jeg kan i hvert fald sige til ministeren, at vi ikke har tænkt os at lade den her sag ligge, fordi ministeren nu ikke vil bevæge sig i dag.

Vi har tænkt os nu at kalde ministeren i samråd og få en redegørelse for den kryptering, for der er jo også forlydender om, at ministeren og den danske regering i EU modarbejder fri kryptering, samtidig med at man her i Danmark går og siger, at man er for det. Så der er meget mystik også omkring den sag.

Og så vil jeg godt spørge ministeren: Vil ministeren så i EU's ministerråd støtte, at der bliver foretaget en undersøgelse? For nu henviste ministeren jo til, at det så måske kunne komme i gang i EU. Vil ministeren så aktivt støtte det dér?

Og jeg må sige til ministeren, at hvis ikke vi snart kan få nogle positive svar, og hvis ikke det samråd kommer til at give nogle resultater, så må vi have sagen her i Folketingssalen igen, så må vi have en ny forespørgsel, for det, som ministeren præsterer i dag, kan vi simpelt hen ikke acceptere, det kan vi ikke leve med.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Hr. Albrechtsen stiller jo mange spørgsmål implicit. Jeg kan ikke svare på dem alle, men jeg kan svare på det konkrete spørgsmål om, hvad den danske regering gør på krypteringsområdet. Der må jeg henviser til, at vi i den tid, vi har haft regeringsansvaret, har fastholdt den frie ret til at kryptere al kommunikation, og vi har opfordret til det. Ikke alene jeg, men også forskningsministeren og forsvarsministeren har opfordret til at bruge kryptering. Det er jo et redskab, man skal bruge til at beskytte sin kommunikation, sådan som man bruger andre redskaber i forbindelse med beskyttelse af andre typer af kommunikation.

Vi arbejder internationalt for en liberalisering. Vi har allerede i forbindelse med Wassenaar arbejdet for, at der skulle være fri adgang til at eksportere inden for EU. Det kunne vi ikke komme igennem med, nu arbejder vi på en generel liberalisering. Det er i øvrigt noget, vi skal drøfte i regeringen her senere i dag, og noget, vi skal drøfte med industrien i den nærmeste fremtid: hvordan vi kan sikre den frie adgang til kryptering, også stærk kryptering, hertilands.

Så spørger hr. Albrechtsen, om jeg vil støtte en undersøgelse i europæisk regi. Jeg har ikke afvist det. Jeg har sagt: Lad os se forslaget, lad os vurdere det i fællesskab. Allerede nu har jeg jo dementeret noget af det, som hr. Albrechtsen har bygget sine spørgsmål på i dag, nemlig at der i nogle af de udenlandske efterretningstjenester, bl.a. i den tyske, skulle være klare beviser for, at der var et sådant samarbejde, som også skulle rette sig mod industrien.

Jeg har ikke viden om det, jeg kan bare sige, at dér, hvor hr. Albrechtsen har fundet den kilde, står der netop, at de ikke ved mere end det, der er fremgået offentligt. De ved ikke mere end det, vi ved via de rapporter, der er kommet fra Europa-Parlamentet, og via det, der har stået i pressen.

Så hvis der kommer et forslag op i Rådet fra det portugisiske formandskab, så lad os se på det, så vil jeg vurdere det, så vil jeg komme og forelægge for Folketinget, hvad regeringens indstilling vil være, og så vil vi drøfte det med Folketingets Europaudvalg inden et eventuelt møde om det spørgsmål i Ministerrådet.

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren har jo ikke dementeret noget som helst, som Ekstra Bladet har skrevet. Det er jo

korrekt, at den tyske efterretningstjeneste har indgået aftaler med USA om, at USA ikke må bruge Bad Aibling til at spionere mod tysk industri. Det ved i hvert fald enhver i Tyskland. Og det er jo også korrekt, at den tyske efterretningstjeneste har advaret imod Echelon. Så det synes jeg ikke ministeren skulle bruge taletiden til at forsøge på at snakke uden om.

Så vil jeg i forbindelse med den mulighed, som ministeren nu rejser om, at kravet om en undersøgelse stilles i EU, godt spørge ministeren: Vil ministeren aktivt støtte, at der kommer en EU-undersøgelse af Echelon?

Så bliver jeg altså også nødt til at spørge ministeren, hvordan det, at Information kan skrive, at Danmark og Storbritannien i EU aktivt modarbejder kryptering, kan harmonere med det, som regeringen siger i dag om, at man går ind for fri kryptering. Det er meget mærkeligt, og det kommer ministeren så altså til at forklare nærmere i et samråd.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Som hr. Albrechtsen ved, er der jo mange rygter. Der står mange ting i både nationale og internationale aviser, som man er nødt til i hvert tilfælde at efterforske mere, hvis man skal have det sande svar. Det tror jeg hr. Albrechtsen kender. Det skal jo ikke være sådan, at hr. Albrechtsen tillægger medierne større sandhedsværdi dér, hvor de bekræfter hr. Albrechtsens antagelse.

Så når det drejer sig om det, den tyske efterretningstjeneste har givet til kende, så tror jeg ikke, hr. Albrechtsen har læst en hjemmeside hos den tyske efterretningstjeneste, jeg tror det ikke, men hvis hr. Albrechtsen ikke har, hvilket jeg antager at han ikke har, så skulle han nok gå op og gøre det, klikke sig ind på hjemmesiden, og så skulle han læse den del, hvoraf det fremgår, at de ikke har noget kendskab til eksistensen af Echelon ud over det, der i øvrigt er fremgået offentligt.

Sådan er det, og det er også den viden, vi allerede for lang tid siden bragte frem både fra forsvarsministerens side og fra forskningsministerens og min side. Vi har intet kendskab til Echelon, vi deltager ikke i det. Det fjerner ikke det, at det godt kan eksistere. Det har vi også sagt hele tiden.

Når så hr. Albrechtsen spørger, om jeg vil arbejde aktivt, støtte en undersøgelse i EU-regi, så har jeg tilkendegivet i dag, at jeg ikke har afvist det. Hvis der kommer et forslag op, så må

vi se det. Og er der et grundlag for i EU-regi at lave en undersøgelse, der med større sandsynlighed kan føre frem til et resultat end det, vi kan se for os i dag, må man da gå ind og overveje det positivt.

Men med det grundlag, vi kender i dag, har jeg næsten samme opfattelse som med en rent dansk undersøgelse: Det er meget lidt sandsynligt, at der vil komme et resultat ud af det, med alle de problemer, som sådan en undersøgelse vil omfatte, som jeg allerede redegjorde for i min første svarrunde.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2184

9) Til miljø- og energiministeren af:

Jens Kirk (V):

»Giver høringssvarene omkring etablering af en national prøvestation for havvindmøller ministeren anledning til at undersøge nærmere, hvorvidt det ud fra en samlet betragtning af natur, dyreliv og hensynet til mennesker er fordelagtigt at placere samtlige fem prøvestationer ved Rønland?«

Skriftlig begrundelse

Lokalbefolkningen har tidligere fået afslag på at rejse vindmøller på Høvsøre med henvisning til herregårdsskabskab og dyreliv. Det kan derfor undre, at ministeriet giver sig selv lov.

Det kan endvidere undre, at der i listen over hensyn, som skal tages, er oplyst seks hensyn til miljø m.v. Det synes, som om ministeren vægter hensynet til fugle over hensynet til mennesker.

Med spørgsmålet ønskes det også belyst, om ikke ministeren mener, at vindforholdene ved Rønland er mere optimale i forhold til forsøget end vindforholdene ved henholdsvis Høvsøre og Thyholm.

Jens Kirk (V):

Den 27. marts 2000 sluttede høringsfasen vedrørende en national vindmøllepark, en prøvestation for havvindmøller, ved Høvsøre. Kan ministeren oplyse, om han på grund af disse høringssvar vil foranledige, at der bliver foretaget flere prøver, f.eks. ved Rønland.

Kan ministeren bekræfte, at man, når det kommer til den endelige VVM-undersøgelse, ud over de allerede fem-seks punkter også vil tage hensyn til det, at der bor mennesker i området?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Fristen for indsigelser mod og bemærkninger til det fremlagte materiale om placering af en national prøvestation udløb den 27. marts 2000, og jeg kan oplyse, at godt 600 personer har reageret og benyttet sig af muligheden for at kommentere hovedforslaget om at placere anlægget ved Høvsøre i Lemvig Kommune.

Vi er nu i gang med at vurdere indsigelserne og bemærkningerne nærmere. I den forbindelse indgår naturligvis overvejelserne om eventuelle alternative placeringsmuligheder til Høvsøre.

Én blandt flere muligheder er, som det også er foreslået i VVM-redegørelsen, en placering, hvor to af prøvestandene placeres syd for Rønland i Thyborøn-Harboøre Kommune. Så den mulighed indgår også i vores overvejelser. Der er imidlertid også problemer med den placering. Det er der jo desværre ved enhver placering.

Jeg vil imidlertid gerne understrege, at jeg ikke på nuværende tidspunkt kan gå nærmere ind i de uafsluttede vurderinger. Sagen er efter min mening for vigtig til, at vi drager forhastede konklusioner på et ufuldstændigt beslutningsgrundlag. Vi må derfor afvente behandlingen af de mange forslag og bemærkninger og sørge for, at beslutningsgrundlaget er i orden.

Jens Kirk (V):

Ministeren siger, at der er 600 personer, der har henvendt sig eller gjort indsigelser, måske også med forslag til noget andet.

Kan ministeren oplyse, hvorfor man siger, at der kun kan være to-tre møller ved Rønland. Hvad er begrundelsen for det?

Når vi tager Høvsøre, er det jo et område, hvor man i bemærkningerne skriver, at det er § 3-områder, det er strandbeskyttelseslinje, det er ramsarområder, det er vildtreservat, det er EF-fuglebeskyttelsesområder og det er habitatområder. Det eneste, man i grunden mangler som punkt 7, er, at der også bor mennesker i området, og de burde vel også have en rubrik her. Og derfor kunne man sige, at det ikke var uvæsentligt, hvad disse mennesker mente.

Men synes ministeren ikke, at det er lidt amoralsk, at man så tidligt som i 1980'erne før-

ste gang gav afslag på vindmøller dér og i 1990'erne gav et afslag til de samme personer på, at befolkningen, der bor i området, kan få lov til at rejse vindmøller selv, og at man så kommer bagefter og siger, at nu skal vi forresten have dem, når vi læser i den foreløbige VVM-undersøgelse, at der findes andre placingsmuligheder?

Og endelig kan man sige, hvis vi tager området fra Hanstholm til Skallingen, at så ejer staten jo vel halvdelen af disse arealer, hvis vi tager det område, hvor der kunne placeres møller.

Jeg ved godt, det er et problem, hvis vi skulle til at gå ind i fredede områder, og at man måske fik lidt større problemer med flere østdanskere i Danmarks Naturfredningsforening, men det kunne måske være et alternativ, for der bor jo ingen mennesker derude. Men burde man ikke ligesom interessere sig mere for Rønland og sige, at der måske godt kunne være fem, i stedet for at sige, at vi går videre med det dér på Høvsøre, hvor det næste jo bliver, at den gåsebestand, som jo eksploderer i Vestjylland, ikke kan være der.

Ministeren er selv med til ligesom at jage gæssene væk fra Skjern Å, og de bliver jaget væk ved Stadil Fjord. Skal de flytte til Høvsøre, hvor der også skal være møller, eller hvor skal de i grunden hen? Skal de bare dratte i vandet?

Kristian Jensen (V):

Når vi nu snakker om at etablere en national prøvestation for havvindmøller, så er det jo netop for at teste, hvordan sådanne vindmøller fungerer med forskellige møllevingetyper osv. under forhold, som mest ligner dem, de vil komme til at opleve, når de er ude på havet.

Og er det så ikke rigtigt forstået ud fra de oplysninger, der er i VVM-redegørelserne, at vindforholdene ved Rønland er nærmere det, møllerne vil opleve, når de kommer til at stå på havet på det tidspunkt, end både ved Høvsøre og ved Thyholm; at vindforholdene ved Rønland faktisk er de mest optimale, der er i forhold til den situation, vindmøllerne kommer ud at stå i, når tiden er, når de kommer ud at stå på havet?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Der er det gode ved vores politik omkring alternativ energi for mig i den nuværende situation, at det jo er en politik, som hr. Jens Kirks og

hr. Kristian Jensens parti og mit parti er fælles om.

Vi har i fællesskab promoveret det her, og det har ikke alene givet store miljøresultater, men jo også mange arbejdspladser, ikke mindst i Ringkøbing Amt. Det har også givet en meget stor eksport. Jeg går ud fra, at vi når op omkring 12 mia. kr. i eksport.

Hvis vi skal bevare den eksport, er vi nødt til at have et fortsat udviklingsarbejde, herunder også samfundsdeltagelse. Derfor er prøvestationen helt afgørende. Men når man skal placere den, ryger man jo ind i det, som vi som politikere kender, og som er hovedproblemet, nemlig: Alle andre steder end i min baghave.

Selvfølgelig vil vi tage hensyn til mennesker, og vi vil tage hensyn til natur; vi vil tage hensyn til alle synspunkter, herunder også de perspektiver, som hr. Kristian Jensen opregnede ved placering i Rønland. Naturligvis vil vi gå alle disse muligheder igennem, inden vi træffer en afgørelse til sin tid. Så jeg kan svare bekræftende.

Det, at folk reagerer, gør et godt indtryk på mig, for det er godt, at mennesker er aktive, men vi må nok være forberedt på, at næsten uanset hvor vi vil placere den slags anlæg, så vil det give anledning til en debat i lokal-samfundet.

Jens Kirk (V):

Jamen jeg tror ikke, ministeren har hørt nogen af de to spørger sige, at vi ikke skulle have den nationale prøvestation for havvindmøller. Det er vi enige om. Vi er også enige om, at den skal ligge, hvor vi har vinden, og vi er også enige om, at den bør ligge ude på Vestkysten.

Men når vi nu har disse 11, 12, 13 forskellige destinationer, kunne det jo godt ske, at man kunne finde nogle af de andre. Og hvis ministeren kommer på Cheminova, synes han sikkert ikke med hans natursyn, at det er særlig kønt at se på. Det vil jeg tro. Det behøver ministeren såmænd ikke at svare på.

Om der stod et par møller mere, kunne nok ikke gøre så meget, men det andet sted, hvor han siger han er særlig interesseret, er der altså en masse mennesker, som har fået afslag. Det synes jeg vi har lidt ansvar for også. Og så bor de der. De har valgt det, fordi de kan lide at bo ude i det område.

Vi er enige i, at vi skal finde et sted, men der er vel også andre alternativer, og man kan sige, at det, at så mange personer har gjort indsigel-

se, ja, det viser jo kun, at demokratiet virker godt i Vestjylland.

Kristian Jensen (V):

Jeg er helt enig med miljøministeren i, at det her er en sag, der interesserer og optager både miljøministerens og mit parti. Men når miljøministeren nu siger, at der jo, ligegyldigt hvor man placerer møllerne, vil komme henvendelser fra borgerne, så tror jeg faktisk, miljøministeren taler lidt mod bedre vidende, for i hvert fald hvis man placerede dem ved Rønland, ville der være utrolig få borgere i lokalområdet, der ville protestere, for der bor ingen derude.

Men mit spørgsmål går egentlig på det, som hr. Jens Kirk var inde på: Med hensyn til det, som er udpeget som førsteprioritet, området ved Høvsøre, er der tidligere blevet givet afslag på, at lokalbefolkningen kan opstille møller, og kan ministeren ikke forstå, at det for disse folk virker dobbeltmoralisk, hvis ministeriet først giver afslag til dem og derefter giver sig selv lov til at stille møller op, hvis det er det, der bliver enden på det hele?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Nu ved spørgerne, at de afslag blev givet længe før min tid og ikke er noget, jeg har haft ansvar for, og de blev givet i en situation, hvor der ikke var mangel på velegnede pladser, som ikke gav problemer.

En af vores vanskeligheder i øjeblikket er jo at finde pladser, hvor der ikke er opstillet møller i forvejen. Så jeg har helt forståelse for den reaktion, men man må altså også have forståelse for, at tiden har ændret sig. Og så er der vel forskel på det, der kommer hele samfundet til gavn, og så det, der alene – selv om det kan være værdifuldt nok i sig selv – kommer en enkelt investor til gavn.

Vi vil tage alle hensyn i betragtning. Jeg vil bare sige, at min erfaring er, at det, vi nu oplever i Høvsøre, ikke er anderledes end det, jeg eksempelvis oplevede, da vi forhandlede med Sydthy Kommune, diskussionen deroppe om en alternativ placering. Det giver anledning til diskussion. Min erfaring er imidlertid, at når det først er etableret og det er gjort ordentligt, er der en større accept.

Jeg tror, hr. Jens Kirk før nævnte en række naturgenopretningsprojekter, som han var utilfreds med. Også dem må jeg glæde mig over at vi har gennemført i fællesskab, Venstre og Socialdemokratiet. Og jeg vil også glæde mig

over det samarbejde, vi har haft både med Ringkøbing Amt og med de kommuner i Ringkøbing Amt, som det her vedrører, ligesom jeg kan glæde mig over vores samarbejde med Nyborg Amt og de kommuner i Nyborg Amt også om det her.

Det her vil gå efter bogen, men det kan ikke være rigtigt, når vi ikke er færdige med at vurdere de mange indsigelser, at man så her i Folketinget afkræver mig svar – jo, det må man gerne, men ikke, at jeg skal give et svar på, hvad resultatet bliver. Vi må lytte til alle argumenterne, før vi træffer vores beslutning.

Aase D. Madsen (DF):

Jeg vil gerne spørge ministeren, om der ikke indgår et moment af indirekte statsstøtte til dette projekt. Man kalder det ganske vist demonstrationsmøller, og det er da også rigtigt, at man måske skal udvikle en teknik, som ikke er kendt i øjeblikket, men hvem betaler?

Er det ikke for en stor del vindmøllefabrikanterne, der har interesse i dette projekt? De har en meget stor interesse i det. Jeg ved også, at der ligger en national interesse med hensyn til, at man kan eksportere vindmøller osv., men at det har så stor en national interesse, at ministeren selv går ind og sidder alle former for indsigelse, der har været, overhørig!

Ministeren er ellers meget forsigtig med hensyn til selv at tage planlægning ind i ministeriet, bl.a. kommer jeg til at tænke på kolonihaver, som tilsyneladende ikke har så stor en national interesse, men det var da billigere, for dér er der ikke involveret indirekte statsstøtte.

Jens Kirk (V):

Det glæder mig da, at ministeren inden for en rimelig tid, når han har gjort sine overvejelser, vil forklare os, hvor han mener det er bedst. Men når vi spørger nu, er det for ikke at komme for sent ud. Det må jo være rigtigt, hvis vi skal holde gang i den demokratiske proces, at det er nu, vi spørger, og ikke bagefter, når først ministeren har taget sin beslutning.

Vi er enige om, når vi snakker om overnational interesse, at så kan Storebæltsbroen kun ligge, hvor den ligger, og også Øresundsbroen næsten kun, hvor den ligger. Men med det her, som også skal være overnationalt, er der nok flere muligheder. Og vi har forsøgt ligesom at påpege over for ministeren, at hvis vi ud over naturen skal tage hensyn til den syvende part

her, altså menneskene, var det måske nok Rønland, vi skulle interessere os lidt mere for.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):
Det her kan jo nok mere sammenlignes med motorveje: Folk vil gerne have veje, gode veje, men næsten uanset hvor man placerer dem, så bor der mennesker, og så bliver de irriterede. Også selv om der er mange alternative muligheder, kan man aldrig finde én, der er gnidningsfri i forhold til lokalsamfundet.

Jeg synes, det er helt berettiget, at man rejser spørgsmålet nu. Og jeg har prøvet at redegøre for, at vi overvejer flere muligheder, og vi har jo også en dialog med de lokale planmyndigheder.

Jeg tror ikke, det er unfair om fru Aase D. Madsen at sige, at hendes forhold til vindmøller er, ligesom Store Claus' forhold er til degne: Lige gyldigt hvad størrelse eller hvad form de har, eller hvad de siger eller gør, så er hun imod.

Her drejer det sig om en national interesse. Det drejer sig om tusindvis af arbejdspladser, bl.a. i Ringkøbing Amt. Det drejer sig om store eksportmuligheder. Det er for at fremme den udvikling og de mange arbejdspladser, at vi fra samfundets side via det arbejde, der foregår i Risø og ved denne her prøvestation, prøver at hjælpe til. Det er et stykke erhvervspolitik, som hele det danske samfund nyder godt af.

Må jeg endelig sige, da fru Aase D. Madsen bragte et andet spørgsmål, hvor jeg i øvrigt tror at vi har fælles synspunkter, frem, at hvis hun bare kunne få sit parti til i lokalkommunerne at støtte det synspunkt, hun har herinde i salen, f.eks. på Frederiksberg, ville meget være vundet.

Aase D. Madsen (DF):

Jeg takker for svaret.

Jeg tror, ministeren sagde noget med, at der indgår ingen tilskud, eller sådan noget i den stil, men jeg må lige have lov til at sige, at der indgår da også de tilskud, at i det øjeblik mølterne bliver færdige, så producerer de vel strøm. Jeg ved godt, at de skal op og ned og frem og tilbage, men det er jo forløberne for de store havvindmøller, der skal ud. Og vil ministeren love mig, at når de vindmøller begynder at producere strøm, så bliver det til en markedspris? For ellers er der jo et indirekte tilskud også her.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):
Altså med hensyn til havvindmøllernes prisfastsættelse – nu er vi kommet langt omkring, men jeg indrømmer, at der er en sammenhæng – da har vi mellem forligspartierne bag energireformen aftalt, at det vil vi tage stilling til i forbindelse med den licitation, der skal afholdes til den tid.

Altså tanken er, at ligesom vi byder blokke ud i Nordsøen omkring olie-/gasefterforskning, vil vi byde blokke ud, når det drejer sig om konstruktionen af havvindmøller. Alt efter hvor gode tilbud vi får, vil vi selvfølgelig fastsætte prisen. Vi skal kun bruge de penge, der er nødvendige for at fremme den udvikling, vi ønsker.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2185

10) Til miljø- og energiministeren af:

Jens Kirk (V):

»Kan ministeren med henvisning til eksisterende eksempler dokumentere, at separate bygningsværker på længere sigt har virket som »mur« for fuglelivet?»

Skriftlig begrundelse

Ved etableringen af Øresundsbroen var der frygt for, at sælbestanden ville falde. Den er faktisk steget, fordi dyrene vænner sig til byggeriet. Man kunne formode, at noget tilsvarende ville være sandsynligt ved Rønland.

Hertil kommer, at man kunne formode, at når der i forvejen er industribyggeri i området, vil etableringen af fem prøvestationer være af mindre betydning end ved etablering i det helt åbne land som ved Høvsøre.

Jens Kirk (V):

Spørgsmålet går på, om ministeren kan fremlægge nogen undersøgelse, som viser, at hvis vi opstiller fire-fem vindmøller på rad og række, så vil de virke som en »mur« for fugleliv, f.eks. hvis man skal komme fra ét fredet område til et andet fredet område? Har vi en? Vi ved jo, at nogle troede, at sælbestanden f.eks. i Øresund ville gå ned, når vi fik Øresundsbroen. Der er vel næsten sket det modsatte. Men kan ministeren vise det?

Min praktiske erfaring – og jeg bor i nærheden af en masse vindmøller, vel det vindmølle-
rigeste område i Danmark – er, at fuglene me-
get hurtigt vænner sig til, om de skal flyve
under eller over vingerne.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):
Jeg er glad for, at hr. Jens Kirk netop nævnte
eksemplet omkring Øresund, for det viste sig jo
heldigvis, at det, kritikerne sagde, ikke holdt
stik, og det samme kan gælde Køge Bugt
Strandpark og Storebælt f.eks., hvor man sagde,
at muslingefelterne ville forsvinde. Der viste det
sig, at de aldrig har haft det så godt. Fiskene
har heller aldrig haft det så godt osv. Så man
skal passe meget på.

Vi gør det, at vi prøver at undersøge det her
grundigt. Vi har gjort det ved Tunø Knob, hav-
vindmøllerne derovre, og det viser sig, at der er
en påvirkning – ikke en, man ikke kan løse,
men barrieren opstår først, hvis man sætter
møllerne tæt ved hinanden. Men det har vi altså
undersøgt.

Tilsvarende vil vi syd for Læsø, hvor en af de
store havvindmølleparker skal være, undersø-
ge, hvordan påvirkningerne på den meget store
sortandsbestand, der er deroppe, vil være.

Kender vi eksempler på, hvordan menneske-
barrierer påvirker fødesøgning for fugle? Ja, vi
kender ét eksempel, og det er broen ved Had-
sund over Mariager Fjord, hvor det viser sig, at
til trods for, at der egentlig er gode fødesøg-
ningsmuligheder for gæssene vest for broen, så
gør de ikke det. De holder sig øst for broen. Ef-
ter at broen er blevet bygget, er der altså et stort
område, der er blevet afskåret, og det vil sige, at
gæssene nu søger ind på strandengene osv. om-
kring fjorden i stedet for at gå lige over på den
anden side af broen. Så der er en eller anden
påvirkning.

Men jeg vil sige, hvis jeg kan tillade mig det,
uden at det skader hr. Kirks omdømme i hjem-
stavnen, at jeg tror, at på det her område er han
og jeg meget på bølgelængde.

Jens Kirk (V):

Tak for svaret! Meget af det her er vi enige om,
men jeg mener også, at vi skal have en grundig
drøftelse af, hvor disse møller skal ligge henne.

Men så nævnte miljøministeren jo alle natur-
projekterne, og de kan være perler i området,
men det viser sig jo nu med de perler, at gåse-
bestanden, hvis ikke ministeren vil tillade en
stor afskydning, så bliver for stor. Hvordan skal

disse gæs i grunden operere, når de skal flytte
fra Skjern og de skal flytte til Veststadil, og dér
kan de heller ikke være? De skal flytte til
Høvsøre, hvor der er fourageringsområder,
men dér skal møllerne også samtidig være. Der
er jo ikke store fourageringsområder oppe ved
Rønland f.eks., men det er der ved Høvsøreom-
rådet. Giver det ikke et problem for ministeren?
Er det ikke et plus mere for, at de burde flyttes
op, hvor menneskene ikke bor, men hvor det
trods alt blæser meget.

Kristian Jensen (V):

Tak for ministerens besvarelse! Nu henviste mi-
nisteren til Tunø Knob og de problemer, der var
dér, men sagde også, at det var muligt at lave
løsninger.

Jeg ved ikke, om spørgsmålet er for langt at
svare på her. Så skal jeg gerne stille det skrift-
ligt. Men kan ministeren forklare forskellen på
placeringen af de fem havvindmøller på
Rønland og så projektet på Tunø Knob, og hvil-
ke løsninger man har fundet for at komme uden
om problemet med at virke som en mur?

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Altså ved Tunø Knob ligger møllerne ude i et
mere åbent vandområde. Ved Rønland vil det
være sådan, at hvis der er en barrierevirkning,
vil den være mellem to afgrænsede fødesøg-
ningsområder. Det er det, der er problemet. Jeg
vil gerne svare mere udførligt på hr. Kristian
Jensens spørgsmål, hvis han stiller det til mig
skriftligt.

Med hensyn til gæssene skal jeg ikke kloge
mig på det her så uforberedt. Jeg vil bare glæde
mig over, at vi har fået flere vandfugle til
Danmark, og det er jo resultatet af en god po-
litik, og det gør jo også, at vi får flere naturo-
plevelser og bedre jagtmuligheder. Og det, vi har
gjort i den forbindelse for at aflaste græsnings-
trykket på markerne, er jo, at vi har lavet for-
skellige områder inden for Skov- og Natursty-
relsens område, hvor gæssene kan fouragere,
havde jeg nær sagt, uden at genere bønderne og
også uden at være mål for jægerne.

Så jeg tror godt, vi kan finde nogle løsninger
deroppe, og jeg er ikke klar over – men det er
dér, jeg bliver usikker – jeg er ikke så sikker på,
at hr. Kirk har ret, når han siger, at vi jager
gæssene væk fra Veststadil, og at vi jager dem
væk fra Skjern Å; det er ikke sådan, jeg har op-
fattet situationen. Men lad os endelig diskutere
det grundigere igennem ved en anden lejlighed.

Jens Kirk (V):

Tak for svaret! Med hensyn til det sidste kan jeg da meddele ministeren, at det skal vi snarest have gjort, for det er jo sådan – og det håber jeg ministeren er klar over – at hans egen styrelse, Skov- og Naturstyrelsen, faktisk har sat foder-tilskuddet ned. Når man har brugt 500-600 tønder ved Skjern Å – man har førhen brugt det dobbelte – så stopper man. Og de æder sådan, at landmændene i området faktisk ikke kan så. Vi kan jo ikke så inden den 15.-17. maj, hvor de på dato flyver til Nordkap. Og de når derop alle sammen, for de er så kornfede.

Jeg håber også, ministeren er klar over, at hvis det virkelig skal lykkes og vi alle sammen sætter pris på et mere varieret fugleliv nu, skal der et andet fodringssystem til om foråret end om efteråret. Så skal det være kort græs. Vi skal måske til at gøde en lille smule ude i nogle af de områder ved Skjern Å. Det er selvfølgelig mod ministerens vilje. Men så kunne de blive der og få en sund kost i stedet for at blive kornfede.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Altså det interessante ved Ringkøbing Amt, som gør, at jeg er meget glad for det amt, som hr. Kirk kommer fra, er, at den instinktive reaktion, hver gang vi kommer og taler om naturgenopretning osv., er, at man er imod, men når vi så er kommet godt i gang med projekterne, viser det sig altid, at så er der en stor saglig viden og en stor saglig interesse, og så finder vi nogle gode løsninger.

Og det vil jeg gerne lægge op til at vi kan fortsætte med, også når det drejer sig om placering af prøvestationen, den nationale prøvestation for vindmøller, at vi udnytter den viden og det engagement, man har i lokalsamfundet, til at finde den for alle parter bedste løsning. Vi kan aldrig finde en gnidningsfri løsning, men vi kan finde den bedste løsning. Så jeg vil gerne kvittere for de spørgsmål, jeg har fået her i dag.

Jens Kirk (V):

Tak for svaret. Det er kort: Jeg kan forstå på ministeren, at han faktisk lover os her, at han vil gå hjem og sige til sin styrelse, at der i år, også inden vi finder en god løsning på, hvordan vi klarer foråret og efteråret, så vil blive stillet et større beløb til rådighed til mere fodring af gæssene i området.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Som født i den samme landsdel som hr. Kirk, så ved jeg, at der altid vil være en tendens til at lade andre menneskers venlighed give sig et kontant udslag. Det skal man være lidt tilbageholdende over for, så jeg vil ikke give hr. Kirk noget tilsagn, men hans argumenter har naturligvis gjort indtryk på mig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 227: Forslag til lov om ændring af lov om Arbejds-markedets Tillægspension og lov om en arbejdsmarkedsfond. (Udvidelse af kredsen af bidragsbetalende medlemmer).

Af arbejdsministeren (Ove Hygum).
(Fremsat 22/3 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Poul Erik Dyrlund (S):

Der er jo tale om en ganske beskeden justering af ATP-lovgivningen, og der er tale om en tilpasning af loven, og den tilpasning kan vi selvfølgelig støtte.

Det handler jo om, at vi derved sikrer, at der er overensstemmelse mellem de bestemmelser, der er i det forslag, der ligger til integrationslov, og de bestemmelser i dette forslag, for så vidt angår ATP. Det er lidt konsekvensændringer, og dem kan vi støtte.

Charlotte Antonsen (V):

Som det lige er blevet sagt, så er der her tale om konsekvensændringer, som ikke giver os nogle problemer.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Det Konservative Folkeparti kan tilslutte sig forslaget.

Ole Sohn (SF):

Jeg erklærer mig 100 pct. enig i den forrige talers udsagn. SF støtter forslaget.